

Голас Радзімы

№ 34 (2072)
25 жніўня 1988 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Беларусь — рэспубліка спартыўная. Многія яе прадстаўнікі носяць ганаровыя званні чэмпіёнаў і рэкардсменаў свету. Але расціць чэмпіёнаў — не галоўная мэ-
та. Асноўная ўвага надаецца развіццю масавай фізкультуры. І рэспубліка тут дамаглася пэўных поспехаў. Напрыклад, яе вопыт па развіццю фізкультурна-азда-
раўленчых комплексаў атрымаў шырокае распаўсюджанне па ўсёй краіне. Ды і па колькасці спартыўных збудаванняў, баз, стадыёнаў Беларусь займае адно з вя-
дучых месцаў у СССР. Хаця, як вы бачыце на гэтым здымку, займацца спортам можна проста ў парку. Гросмайстар В. КУПРЭЙЧЫК дае сеанс адначасовай гульні
У шахматы ў парку імя Горкага ў Мінску.

Фота М. МІНКОВІЧА.

[Матэрыялы 8-й стар. прысвечаны поспехам беларускіх спартсменаў].

СХОДЫ

У ГОНАР ГАДАВІНЫ

У Мінску адбыўся ўрачысты сход прадстаўнікоў грамадскаці горада, прысвечаны 41-й гадавіне незалежнасці Індыі і 17-й гадавіне падпісання Дагавора аб міры, дружбе і супрацоўніцтве паміж СССР і Індыяй.

Даклад зрабіў першы намеснік міністра культуры БССР У. Гілеп. Перад прысутнымі выступіў старшыня зямляцтва індыйскіх студэнтаў у Мінску, студэнт БДУ імя У. І. Леніна Шарма Шыў Ом.

У рабоце сходу прынялі ўдзел намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР В. Крыцкі, сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Л. Сырагіна.

ВІЗІТЫ

ДЭЛЕГАЦЫЯ З ПЕРУ

Мінск наведала дэлегацыя Усеагульнай канфедэрацыі працоўных Перу на чале з віцэ-прэзідэнтам УКПП Хасэ Фігероа. Яна знаходзілася ў СССР па запрашэнню ВЦСПС. Дэлегацыя была прынята старшынёй Белсаўпрофа У. Ганчарыкам. У ходзе гутаркі госці былі інфармаваны аб дзейнасці прафсаюзаў рэспублікі ва ўмовах перабудовы.

У праграме знаходжання прадстаўнікоў УКПП—наведанне Мінскага гадзінікавага завода, знаёмства з умовамі працы на гэтым прадпрыемстве, работай прафкома, сацыяльна-бытавымі аб'ектамі завода, а таксама агляд экспазіцыі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, паездка ў Хатынь і на Курган Славы.

НАНТАКТЫ

ЗНАЁМСТВА З ВОПЫТАМ

У сталіцы рэспублікі знаходзілася дэлегацыя Канцылярыі Нацыянальнага сходу і Дзяржсавета Сацыялістычнай Рэспублікі В'етнам на чале з членам ЦК КПВ, членам Дзяржсавета, начальнікам Канцылярыі Ву Мао.

Члены дэлегацыі былі прыняты ў Прэзідыуме Вярхоўнага Савета БССР, дзе іх азнаёмілі з дзейнасцю вышэйшага органа дзяржаўнай улады рэспублікі, расказалі аб савецкай выбарчай сістэме, рабоце народных дэпутатаў ва ўмовах перабудовы.

Напярэдадні члены дэлегацыі мелі сустрэчу ў Маскоўскім райвыканком, наведалі Мінскі камвольны камбінат, сустрэліся з землякамі, якія працуюць на гэтым прадпрыемстве. В'етнамскія госці зрабілі азнаёмленчую паездку па гораду, набылі ў Хатыні і Дому-музеі і з'езда РСДРП, на ВДНГ БССР.

ПРАМЫЯ СУВЯЗІ

Падпісаны пратакол аб прамых навукова-тэхнічных і эканамічных сувязях паміж народным прадпрыемствам бялізнавага трыкатажу Фейнвашэ «Бруна Фрайтаг» горада Лімбах-Аберфрона [ГДР] і Віцебскім панчошна-трыкатажным камбінатам імя КІМ. Госці з ГДР азнаёміліся з тэхнічнай аснашчанасцю, асартыментам выпускаемай прадукцыі, умовамі працы і быту на беларускім прадпрыемстве.

НА ЗДЫМКУ: старшы мастак камбіната Ала ПІУЧАНКА [злева] знаёміць з прадукцыяй нямецкіх спецыялістаў.

НА ЗНЕСНІ РЫНАК

МУЗЫЧНЫЯ «ЛЯБЁДКІ»

Беласнежных лебядзеў напамінае новая прадукцыя Барысаўскай фабрыкі музычных інструментаў. Першая партыя піяніна маркі «Беларусь», выкананая ў стылі «рэтра», адпраўлена галандскай фірме «Пінафортэкс».

На міжнароднай выстаўцы ў Франкфурце-на-Майне прадстаўнікі «Пінафортэкса» зацікавілі нашымі серыйнымі вырабамі. І перш за ўсё іх падкупіла чысціня гучання інструмента. Пабытаўшы на прадпрыемстве, галандцы прананавалі: паспрабуйце зрабіць піяніна пад даўніну, белага колеру.

Барысаўскія майстры не толькі ўлічылі ўсе пажаданні заказчыкаў, але ўклалі ў работу нямала

сваёй фантазіі. Навінка настолькі спадабалася заказчыкам, што яны падпісалі кантракт на выраб пяці тысяч экзэмпляраў.

ПА ЗАКАЗУ АГРАПРОМА

ДЛЯ ЗДАБЫТЧЫКАЎ
САПРАПЕЛЯЎ

У рэспубліцы пашыраецца здабыча каштоўных угнаенняў — сапрапеляў. Каб дастаць іх з дна азёр, патрэбна спецыяльная тэхніка. Па заказе Дзяржааграпрама БССР калектыў праектна-канструктарскага бюро Галоўрэфлоту ўзяўся распрацаваць праект баржы і грэйфера на зямснарада для здабычы сапрапеляў з дна азёр. Да канца трэцяга квартала бягучага года праект баржы паступіць на Петрыкаўскі, а грэйфера на зямснарада — на Рэчыцкі суднабудаўніча-суднарамонтны завод, дзе ў будучым годзе пачнецца выпуск гэтых транспартных адзінак. Яны будуць разборныя, што дазволіць перавозіць іх з аднаго возера на іншае.

Вызваленне дна вадаёмаў ад сапрапеляў палепшыць экалагічны баланс, дасць азёрам другое жыццё...

НОВЫЯ ТАВАРЫ

СВЕЖЫЯ ПРАДУКТЫ
З... КУФРА

Правілам «не кантаваць» пагрэбавалі спецыялісты Мінскага завода халадзільнікаў. «Паклаўшы» апарат на бок, яны атрымалі выраб з зусім новымі функцыянальнымі магчымасцямі. Першая тысяча новых маразільнікаў ёмістасцю 210 літраў, правобразам якіх сталі дзедаўскія куфры і скрыні, ужо адпраўлена ў гандаль. Прадукты ў іх захоўваюцца на працягу года. Замест дзверцаў — крышка, якая адчыняецца ўверх, што дае магчымасць больш поўна выкарыстоўваць аб'ём унутранай камеры. На заводзе гавораць, што ў маразільнік можна без цяжкасці ўціснуць свіную тушу.

Таму, натуральна, у першую чаргу новыя вырабы прыцягнуць увагу сельскіх жыхароў.

СУЧАСНЫЯ КАНСТРУКЦЫІ

НАДЗЕЙНЫЯ І ПРОСТЫЯ

Некалі трывалася мастоў пацвярджалі так: адкрываючы рух, ставілі пад прапёт канструктара, які ў літаральным сэнсе ўласнай галавой адказваў за дакладнасць разлікаў.

Любы са спецыялістаў Фаніпальскага завода жалезабетонных маставых канструкцый, што пад Мінскам, гатоў паўтарыць такое выпрабаванне. Тут асвоілі масавы выпуск бэлэк з так званым змешаным арміраваннем. Навінкі значна больш трывалыя, чым вырабы ранейшай канструкцыі. Да таго ж арыгінальнае тэхнічнае вырашэнне дазваляе эканоміць метал, значна скарачаць працоўныя затраты пры ўзвядзенні мастоў і пуцэпаводаў. Прадпрыемства пастаянна нарошчвае аб'ёмы такой прадукцыі. Значыць, масты будуць больш надзейнымі і даўгавечнымі.

БЕЗАДХОДНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ

КУДЫ ТРЭСКІ ЕДУЦЬ?

Рабочыя Івацэвіцкага лягаса (Брэсцкая вобласць) жартуюць: калі мы сячом лес, то трэскі ў нас не ляцяць, а едуць. Едуць на прадпрыемствы, дзе з іх робяць вельмі патрэбную прадукцыю — драўнінна-валакністыя пліты.

Перайсці на безадходную тэхналогію нарыхтоўкі драўніны гаспадарцы дапамагла сучасная тэхніка, створаная вучонымі Беларускага тэхналагічнага інстытута ў кааперацыі з заводамі Дзяржааграпрама рэспублікі. Лягасу трэскі прыносяць тысячы рублёў дадатковага прыбытку. Але галоўнае: шырай выкарыстоўваючы замест натуральнай драўніны яе замяняльнікі, можна высякаць менш дрэў.

Малаадходныя тэхналогіі прымяняюцца таксама ў Пінскім, Бешанковіцкім, Слуцкім, Калінінскім лягасах. У цэлым па рэспубліцы яны дапамагаюць ужо сёння эканоміць да 40 працэнтаў лесу.

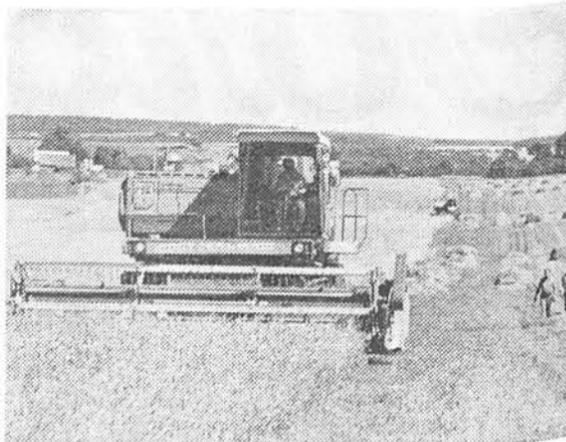
СЕРВІС

ЗА ПАКУПКАЙ —
У ДОМ ГАНДЛЮ

Першыя падзямкі пакупнікоў з'явіліся ў кнізе водгукі Дом гандлю, які адкрыўся ў Шчучыне. У двухпавярховым будынку, карыснай плошча якога складае звыш дзвюх тысяч квадратных метраў, можна набыць многія прамысловыя тавары. У самы буйны ў горадзе гандлёвы цэнтр пераехаў універсам, магазіны культтавараў і «Адзенне». А на іх ранейшых месцах пасля рэканструкцыі адкрыюцца магазіны «Дзіцячы свет», кулінарыя і кніжны.

Скаардынаваўшы свае планы з праграмай сацыяльна-эканамічнага развіцця рэгіёна, кааператары Гродзеншчыны за апошнія некалькі год увялі ў строй каля 70 новых гандлёвых прадпрыемстваў. Сярод іх — універсамі ў Дзятлаве і вёсцы Верцялішкі Гродзенскага раёна, гандлёвыя комплексы ў некаторых калгасах. Паралельна ідзе рэканструкцыя дзеючых магазінаў, сталовых, павільёнаў.

ЖНІВО-88

Уборачнае поле ў калгасе «Ленінец» Баранавіцкага раёна склала сёлета 2300 гектараў. Гарачая пара тут завяршаецца. Хутка прыйдуць камбайны і на 300-гектарнае поле грэчкі. Толькі ад продажу збожжа ў калгасе плануецца атрымаць чыстага прыбытку 850 тысяч рублёў. У дзяржаўны фонд гаспадарка паставіць яго 4 тысячы тон.

НА ЗДЫМКУ: на калгасным полі.

У ВЫХАДНЫ ДЗЕНЬ

ЗАПРАШАЕ СТАРЫ ПАРК

Цікава праводзяць выхадныя дні жыхары Нясвіжа. У парк санаторыя ідуць сем'ямі. Гучыць музыка. Праводзяцца розныя гульні, віктарыны. Самадзейныя артысты раённага Дома культуры выступаюць з канцэртамі. Аматыры патанцаваць могуць загазаць любімую мелодыю. Разгараюцца баталі на шашачных і шахматных дошках. Нядаўна сваё майстэрства паказалі тут навучэнцы Ратамскай конна-спартыўнай школы.

Мадэльеры камбіната бытавога абслугоўвання ў выхадныя дні ў парк дэманструюць свае вырабы. Тут можна купіць абнову або зрабіць заказ на нашыў верхняга летняга адзення. Кулінары рэстарана «Нясвіж» даюць рэцэпты страў. Пасля такога адпачынку пачынаецца з добрым настроем і працоўны тыдзень.

КАНЦЭРТЫ ДРУЖБЫ

«ВЫ ТАКІЯ ПРЫГОЖЫЯ!»

Так называецца песня, якую спецыяльна для гастролей у Савецкім Саюзе вывучыла на рускай мове дзевяцігадовая амерыканская школьніца Лаў Хьюіт — салістка аматырскага калектыву са штата Тэхас «Шоу Цім». Першы яго канцэрт прайшоў у Мінску ў Палацы культуры Мінскпрамбуда.

У праграму «Шоу Цім» увайшлі танцы і песні цэнтральнага Тэхаса, вядомыя джазавыя нумары 50—60-х гадоў, а таксама сучасныя музычныя кампазіцыі, якія выконваюць артысты-аматары ўсіх узростаў — ад 9 да 69 гадоў. На працягу пяці дзён канцэрты ансамбля праходзілі на розных сцэнічных пляцоўках сталіцы рэспублікі.

ГАСТРОЛІ

У ГАСЦЯХ У СЯЛЬЧАН

Калектыў Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Якуба Коласа не абмяжоўваецца сцэнай Віцебска. Нядаўна ў Пастаўскім раёне завяршыўся фестываль тэатральнага мастацтва, які працягваўся цэлы тыдзень. Жыхары райцэнтра, пасёлкаў Варапаева, Лынтупы, прадаўнікі калгаса імя Суворова з вялікай цікавасцю паглядзелі спектаклі коласаўцаў. Яны сустракаліся з галоўным рэжысёрам тэатра Валерыем Мазынінскім, народным артыстам БССР Уладзімірам Куляшовым, іншымі актёрамі.

УШАНОУВАЮЦЬ ПЕСНЮ

ГУЧАЎ «БРЭСЦКІ ВАЛЬС»

Упершыню «Брэсцкі вальс» прагучаў у ліпені 1958 года, калі горад над Бугам прымаў дарагіх гасцей — удзельнікаў вызвалення Савецкай Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Музыку напісаў малады кампазітар Альфрэд Шутаў, а вершы — Барыс Захарычаў, франтавік, адзін з тых, хто навечна занесены ў спісы вызваліцеляў Брэста.

З таго часу вальс сотні разоў гучаў на канцэртных пляцоўках Беларусі, Расійскай Федэрацыі, Польскай Народнай Рэспублікі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі... Па традыцыі мелодыю выконваецца на вышукных вечарах вучняў і студэнтаў Прыбужжа. Песня неаднойчы трансліравалася Беларускай і Усесаюзным радыё, а абласное радыёвяшчэнне ў свой час абрала музычны радок вальса сваімі пазыўнымі.

Аб гісторыі «Брэсцкага вальса», а таксама многіх іншых папулярных песень, напісаных заслужаным работнікам культуры БССР, кампазітарам Альфрэдам Шутавым, ішла размова на аўтарскай сустрэчы, якая адбылася нядаўна на адкрытай эстрада ў гарадскім парку культуры і адпачынку Брэста. Вёч вечар сам кампазітар, а яго песні выконвалі члены клуба аматараў народнай песні, якім ён кіруе.

ЖЫЦЦЁ ЎНОСИЦЬ КАРЭКТЫВЫ

ШТО ПЕРАШКАДЖАЕ САВЕТУ БЫЦЬ УЛАДАЙ

— Калі ў мяне ўзнікла праблема з жыллем, я звярнуўся ў гарком партыі, а не ў гарвыканком — так больш надзейна...

— Хто наш дэпутат? Уяўленна не маю...

— Не, я не ў курсе таго, якія пытанні абмяркоўваліся на апошняй сесіі абласнога Савета...

Я магла б прывесці яшчэ нямала аналагічных выказванняў, што сведчаць аб нізкім аўтарытэце органаў Саветаў улады. Экспрэс-апытанне, якое я правяла на вуліцах Мінска і Брэста, не пакінула ніякіх сумненняў: выбаршчыкі незадаволены дэпутатамі, дэпутаты не ўтойваюць, што за іх усё рашаюць выканкомы, а выканкомы прызнаюць, што рэальнай уладай яны на справе амаль не валодаюць. І нават яўныя перамены да лепшага, якія паявіліся ў апошнія два гады (новыя прыніцыпы фарміравання бюджэту, права на выкарыстанне свабодных вытворчых магутнасцей прадпрыемстваў, стварэнне эканамічных упрэўленняў пры выканкомах і г. д.), не робяць пакуль пагоды, бо, як адзінадушна адзначаюць усе, занадта шмат яшчэ трэба вырашыць праблем, аб якіх, у прыватнасці, гаварылася на нядаўняй партыйнай канферэнцыі.

— Мы ж, па сутнасці, нярэдка звычайныя прасіцелі, — гаварыла мне старшыня Жабінкаўскага райвыканкома (Брэсцкая вобласць) Валяціна Рай. — То няма грошай. То грошы

ёсць, але не даюць пад іх мэтрыйных фондаў. То яшчэ што-небудзь... Могуць адмовіць нават у тым, што нам належыць па закону! А то і... падмануць. Вось і зараз мы вядзем самую спраўдную барацьбу з Дзяржапрамом Беларусі: ніяк не выдзяляць нам тых 10 працэнтаў, што з'яўляецца вырашаным па закону адлічэннем з 30 мільёнаў рублёў, прызначаных на рэканструкцыю цукровага завода, які знаходзіцца на нашай тэрыторыі.

Магчыма, менавіта па гэтай прычыне многія свае рашэнні выканкомы прымаюць сумесна з партыйнымі органамі. Справа не толькі ў «двайным» кантролі, але і ў тым, што ў райкомах і гаркомах ёсць каму яго ажыццяўляць — у іх склад пакуль уваходзяць галіновыя (прамысловы, транспартны і г. д.) аддзелы; у выканкомах жа такія службы яшчэ толькі пачынаюць стварацца.

Зрэшты, пытанне размежавання функцый паміж саветамі і партыйным апаратам немагчыма рашыць толькі метадам фарміравання штатаў. Зусім ясна, што пад размежаванне неабходна падвесці самую сур'езную юрыдычную базу. Яшчэ адзін пункт: наша псіхалагічная закамплікаванасць, прыхільнасць да стэрэатыпа. Адна дэталі: журналісты свае артыкулы па гаспадарчых праблемах і пісьмы, што прыходзяць у рэдакцыю, які правільна, перасылаюць не ў выканкомы, а ў партыйныя арганіза-

цыі. Прывычка! Прычым—ужо на ўсіх узроўнях. Зусім нядаўна я была сведкай таго, як першы сакратар райкома партыі вёў перагаворы з кіраўнікамі плавальнага басейна аб неабходнасці перагледзець яўна звышаныя цэны на аб'екты. У апраўданне растлумачыў мне: «Так хутчэй, гэта ж людзям патрэбна, якія нам звоняць, скардзяцца, просяць». Увага, клопат? Магчыма. Але яшчэ і цвёрдая ўпэўненасць, што выканкому не пад сілу аператыўна вырашыць нават такое невялікае пытанне. А заадно і дэманстрацыя ўласнай улады.

Даводзілася чуць і такую думку: перадаваць вядзенне ўсіх гаспадарчых спраў у кампетэнцыю Саветаў наогул не трэба. Чаму? Ды проста па прычыне непадрыхтаванасці дэпутатаў да іх рашэння.

Доля ісціны, заўважым, у гэтым сцверджанні ёсць. Перагарнуўшы ў Брэсцкім аблвыканкоме дакументы некалькіх абласных сесій, я заўважыла, што пытанні к дакладчыкам часцей за ўсё не бывае, дапўненняў і заўваг дэпутаты не выказваюць, ледзь не ўсе рашэнні прымаюцца без дыскусій і аднагалосна.

Ці ў адной некампетэнтнасці дэпутатаў справа? І адкуль ёй, уласна, узяцца, кампетэнтнасці, калі для выканання сваіх дэпутацкіх абавязкаў дэпутат павінен... адпрошвацца з асноўнай работы? Каб выканаць нават самы просты з на-

казаў выбаршчыкаў, трэба ўсё-такі ўнікнуць у праблему, сустрэцца з тымі, ад каго залежыць яе рашэнне.

— Даўно насрела патрэбнасць калі не ў «вызваленых дэпутатах», якія атрымліваюць у Саветах асноўную зарплату, то хаця б у афіцыйным прадстаўленні дэпутатам некалькіх дзён у месяц на дэпутацкую дзейнасць, — лічыць намеснік старшыні Брэсцкага аблвыканкома Іван Красцікі. — І аб аплаце дэпутацкай працы абавязкова трэба падумаць, асабліва цяпер, калі ўся народная гаспадарка пераходзіць на самаакупнасць, і дэпутат, які вымушаны траціць час на грамадскія справы, будзе губляць у зароботку. Да таго ж існуе яўная сацыяльная несправядлівасць: я, як дэпутат Вярхоўнага Савета рэспублікі, маю даплату 100 рублёў. А мае калегі больш «ніжэйшых рангаў» — не. Хіба гэта нармальна?..

Спісак прычын, па якіх Саветы не маюць належнага аўтарытэту, пакуль вельмі вялікі. Тут і тое, што, за рэдкім выключэннем, па-ранейшаму «выбіраюць» з аднаго кандыдата, прычым нярэдка падабранага «па разнародку» — пол, узрост, вытворчыя паказчыкі. І тое, што ўсе пытанні ставіць, вырашае, а затым і кантралюе выкананне не Савет народных дэпутатаў як выбарны орган, а яго выканаўчы камітэт. І тое, што працаваць Саветы лічаць за лепшае часам не з людзьмі, а з паперамі, колькасць якіх амаль не скарачаецца. І тое, што сотні і сотні разоў асмеяны і асуджаны бюракратызм, як і раней, жыве і квітнее...

Самае ж, на мой погляд, сумнае, што ўсе мы бачылі, як адыходзіць рэальная ўлада ад Саветаў, добра ведалі, што і хто перашкаджае зрабіць іх работу па-сапраўднаму эфектыўнай. Але ўпарта рабілі выгляд, што праблем няма.

Больш таго, нават сёння, калі з самых высокіх трыбун сказана аб неабходнасці адраджэння ўлады Саветаў, многія ўсё роўна аддаюць перавагу пазіцыі страуса, які ў складанай сітуацыі хавае галаву ў пясок. І хоць суб'яднаюць па гэтай тэме ў мяне было дастаткова, але няма было і адмаўленняў. Адзін «тармінова ад'язджаў», у другога «важны семінар», трэці быў проста «заняты». Чацвёрты ж сказаў прама: «Навошта мне гэта патрэбна? Я ж ведаю, чаго вы хочаце...»

— Усё правільна, — нявесела ўсміхаючыся, гаварыў мне пасля Іван Красцікі. — З «жыццёвага пункту» гледжання сапраўды лепш памаўчаць... Бо — набалела. Да такой ступені, што патрэбна гранічная шчырасць. А на гэта не кожны з нас ужо здольны. З другога боку, хіба ўпершыню мы ставім пытанне аб павышэнні ролі Саветаў, хіба і раней не прымалі добрых дакументаў? Але аўтарытэт мясцовых органаў улады не рос, паколькі эканамічныя рычагі кіравання так і не былі перададзены ў іх рукі.

— Вы не верыце ў магчымасць пазітыўных перамен?

— Наадварот, веру. І нават ужо бачу іх: лягчэй стала ладзіць з кіраўніцтвам саюзных і рэспубліканскіх прадпрыемстваў, якія цяпер афіцыйна падначалены і мясцовым Саветам; нам дадзена права каапераваць сродкі размешчаных на нашай тэрыторыі заводаў; мы самі цяпер плануем і вырабляем тавары народнага ўжытку... Адным словам, рух пачаўся. Цяпер галоўнае — не спыняцца, а зрабіць усё, выканаць рашэнні XIX партыйнай канферэнцыі і нарэшце злучыць гэтыя два, па сутнасці і непадзельныя паняцці — Саветы і ўлада.

Наталля БУЛДЫК.

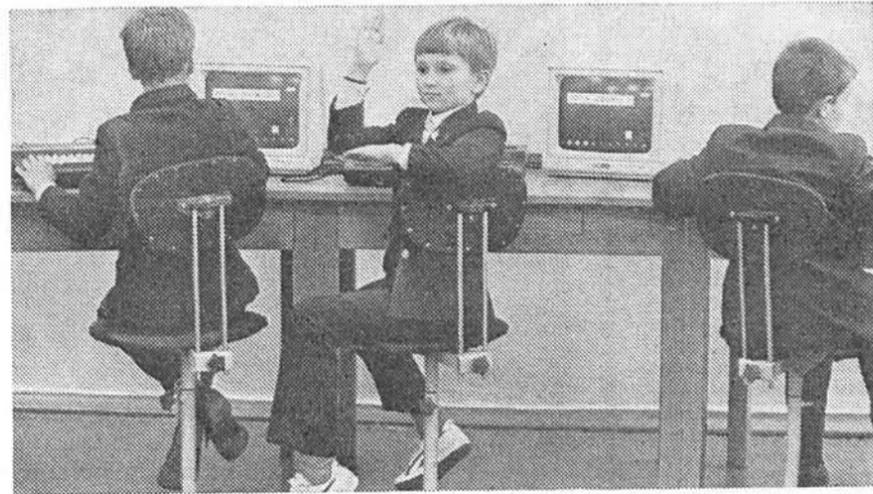
САМАКІРАВАННЕ ў СУЧАСНАЙ ШКОЛЕ

«ПРЫМУСОЎКА» ЦІ ІНІЦЫЯТЫЎНАСЦЬ?

С УЧАСНАЯ школа, зрэшты, як і ўсё ў нашым грамадстве сёння, перабудоўваецца. А гэта значыць, што яна не толькі павінна вучыць, даваць веды, але і выходзіць юнага грамадзяніна, чалавека пісьменнага, самастойнага, здольнага хутка і правільна рашаць складаныя задачы бурлівага жыцця. Таму перад саветскай школай пастаўлена задача больш настойліва і рашуча праводзіць меры па пераходзе на самакіраванне.

Што ж такое самакіраванне ў нашай школе? Я спытаў пра гэта саміх школьнікаў—вучняў некалькіх мінскіх сярэдніх школ. Мураўёў Юра — вучань 6-га класа 138-й школы. Ён лічыць, што самакіраванне азначае поўную самастойнасць школьнікаў у вучобе і працы. І растлумачыў: вучоба — не прымусоўка, таму школьнікам трэба давяраць і адначасова патрабаваць, каб яны вучыліся добрасумленна. Вучні, якія займаюцца лепш, павінны быць добраахвотнымі памочнікамі настаўнікаў, як бы школьнымі кансультантамі. Юра Мураўёў прапанаваў настаўнікам раіцца з вучнямі і ў спрэчных пытаннях прымаць сумесныя рашэнні. Яшчэ ён хоча, каб была спецыяльная камісія з вучняў і настаўнікаў, якая праз галасаванне будзе правільна, а галоўнае, вельмі справядліва вырашаць усе праблемы з жыцця класа. Наш суб'яднаюць упэўнены, што вось такое раўнапраўнае рашэнне ўсіх школьных спраў і ёсць самае важнае ў самакіраванні. Сапраўды, калі ты адчуваеш сябе дарослым, якому даверылі рашаць лёс класа або школы, дык ужо перастаеш дурэць, пачынаеш пра ўсё думаць загадзя. Так лічыць Юра, ды і многія іншыя яго сябры.

А вось думка другога майго суб'яднаюць—Мішы Зубра, вучня 5-га класа. Ён гаворыць: важна, каб самі дзеці адказвалі за парадак і чысціню ў школе, каб гэта было не на словах, а на справе. Ён лічыць, што нават уключаць званок, мыць вестыбюль павінны самі дзеці. Яны гаспадары школы, значыць, могуць шмат зрабіць сваімі сіламі. Былі ў мяне яшчэ гутаркі з дзецьмі. Коля Баброў, вучань 5-га класа гэтай жа школы, шасцікласніца Оля Глушыцкая і Люда Церлюкевіч,

вучань 7-га класа Сярожа Молчан хочучы, каб школьнікі большасцю галасоў пры дапамозе дарослых вырашалі, чым ім займацца на ўроках працы і каб тое, што яны выплююваюць, шпыць, вяжуць, было і дзецям карысна, і школе прыносіла прыбытак. Як бачым, навучэнцы імкнуцца перавесці самакіраванне на сапраўдны гаспадарчы разлік, як на заводзе або ў кааператыве. Што ж, шмат я пачуў слушных прапаноў, але галоўнае ў тым, што дзеці хочучы адказаць за сваю школу, за свае ўчынікі. Гэта і ёсць першыя крокі самакіравання. Што трэба зрабіць, каб не на словах, а на справе ўвасобіць у жыццё школьнае самакіраванне?

Каб адказаць на гэтае пытанне, я пабываў у дзвюх мінскіх школах. Тут пануе атмасфера творчасці, але не застаецца без увагі і дысцыпліна. Усе

добрыя пачынанні падтрымліваюцца жыва, без фармальнага падыходу. Не выпадкова, калі паўстае пытанне пра традыцыйны для саветскай школьнікаў збор макулатуры або жалезнага лому, у гэтай справе ўдзельнічаюць, па падліках, амаль усе. І не па прымусу, як гэта яшчэ нярэдка бывае, а па ўласнаму жаданню.

Трэба сказаць, што і ў 24-й школе, і ў 37-й ужо даўно дырэктары і настаўнікі не ўмешваюцца ў падобныя справы, але памагаюць арганізаваць кантроль і ацэнку ўсёй выкананай выхаванцямі работы.

Але самакіраванне—гэта не толькі добрасумленнае праца на збор другаснай сыравіны. Сёння ў БССР налічваецца больш за 2,7 тысячы вучнёўскіх брыгад, у якіх працуюць амаль 170 тысяч школьнікаў. Гэта ўжо не збор макулатуры і металалому,

а сапраўдная вытворчая праца, прыбытак ад якой складае некалькі мільёнаў рублёў. Разам з заводамі, будаўнічымі трэстамі, лясніцтвамі брыгады самі ўдзельнічаюць у састаўленні плана работы. Тут кожны вучань мае памятку, бо ён цяпер рабочы, меліяратар, жывёлавод, служачы. Усё гэта абавязвае працаваць з поўнай аддачай, адчуваць сябе сапраўдным гаспадаром даручанай справы. Ёсць такія вытворчыя школьныя брыгады ў сельскіх раёнах—Камянецкім, Глыбоцкім, Брэсцкім, Мінскім і іншых. У канцы працоўнага сезона, як правіла, падводзяцца вынікі работы, прэмійуюцца пераможцы. Гэта стала звычайным школьным жыццём.

А што ж робіцца ў справе самакіравання ў самой школе? Трэба сказаць, што ўсё цяжка нават пералічыць. Гэта адкрыццё новых клубоў, факультатываў па розных цікавых напрамках навукі, мастацтва, літаратуры, нарэшце, стварэнне новай вучэбнай арганізацыі—вучэбных камітэтаў, або карацей—вучкомаў. З гутаркі з Людмілай Маторай, адным з камсамольскіх кіраўнікоў горада, яшчэ нядаўна настаўніцай матэматыкі, стала ясна: вучком—эфектыўны сродак самакіравання ў школе. Арганізацыя даволі-такі простая: прадстаўнікі кожнага класа ўваходзяць у савет вучкома. Адзінае рашэнне прымаецца ім адкрыта і публічна. Вучкомы наліваюць прафсаюзную арганізацыю юных грамадзян у сценах сярэдняй школы.

У канцы навучальнага года вучком аналізуе вынікі і падказвае кожнаму вучню, на што трэба звярнуць увагу ў яго школьным жыцці. Вельмі важна, што гэта робіць не дырэктар і настаўнікі—людзі старэйшых пакаленняў, а равеснікі. Самі вучні лічаць, што больш дзейна, калі крытыкуюць свае таварышы па школе. Адначасова выходзіць павага да думкі на лектыву, заўваг такіх жа, як ты, рабят.

Сяргей АНУПРЫЕНКА.

НА ЗДЫМКУ: трэцякласнікі школы № 9 горада Брэста ў кабінете вылічальнай тэхнікі.

Фота Э. КАБЯКА.

ВЕДАЦЬ ПРАЎДУ

Добры дзень, дарагія сябры!

Вялікае вам дзякуй, што не забываеце мяне. Тыя матэрыялы, якія вы прыслалі, вельмі дапамаглі ў арганізацыі вечара нашага таварыства «Італія — СССР». Я расказала нашым удзельнікам пра стэпавую зону Савецкага Саюза і пра тайгу. Усе слухалі з вялікай цікавасцю, таму што многія ведаюць пра Маскву, Ленінград, Кіеў, Мінск, а вось пра Сібір, стэп, пустыню і тайгу — не.

Хачу прыняць удзел у размове аб дэмакратыі, якая вядзецца на старонках вашай газеты. Тут, у Італіі, мне часта даводзіцца спрачацца з людзьмі па гэтай праблеме. Справа ў тым, што зараз, калі ў нас на Радзіме адбываюцца такія вялікія змены, пра гэта сталі шмат пісаць і гаварыць сродкі масавай інфармацыі. Цяпер два-тры разы ў месяц па тэлебачанні паказваюць перадачы аб Савецкім Саюзе. Вось нядаўна бачыла наш дарагі Мінск. Рабіў рэпартаж італьянскі журналіст. Па-мойму, ён не вельмі разумны чалавек, таму што задаваў людзям бязглуздыя пытанні. А вось аб тым, што горад быў поўнасьцю разбураны, што ў ім загінулі дзесяткі тысяч людзей, што ўсё давалася адбудоваць зноў, сказаць забыўся. Або проста не захацеў. Тут заўсёды так: гавораць толькі пра тое, што ім выгадна. Напрыклад, зараз італьянцы стараюцца пераканаць, што сацыялізм на нашай Радзіме сябе не апраўдаў і таму вы перабудоўваеце сваё грамадства па ўзору заходняй дэмакратыі.

Мяне такія размовы проста абражаюць. Вядома, былі памылкі і недахопы. Зараз пра іх шмат гавораць і іх выпраўляюць. Але ж нельга адмаўляць, што менавіта Савецкая ўлада так многа дала нашаму народу. На жаль, нават у

нас на Радзіме яшчэ не ўсе людзі гэта разумеюць. Узяць хача б нядаўнія падзеі ў Арменіі і Азербайджане. Калі б не Савецкая ўлада, у армян не было б сваёй рэспублікі. Няўжо яны пра гэта забыліся? Па-мойму, яны не так зразумелі дэмакратызацыю грамадства і сталі проста цацкай у руках людзей, якім выгадна беспарадкі. Відаць, гэта таму, што яны не жылі так, як жывуць многія людзі ў капіталістычных краінах — без кватэры, без работы, без хлеба. Яны не ведаюць такога жаху, як беспрацоўе, якое пастаянна расце ў капіталістычных краінах. З-за яго ў многіх маладых людзей проста няма будучыні. Вось таму савецкім людзям трэба больш ведаць пра жыццё за рубяжом: калі жывеш сумленна, то ніколі не разбагадзеш. Дзякуй яшчэ, што ёсць работа, гэта самае галоўнае. А праблем і клопатаў у простага працоўнага вельмі шмат. І жывеш у пастаянным страху, што работу можаш страціць і тады будзеш нікому не патрэбны. А калі захварэш? Каб трапіць у недарогую бальніцу, трэба чакаць чаргі тры-чатыры месяцы. Мне самой давалася гэта перажыць, таму так добра ведаю.

Яшчэ тут вельмі хутка расце злчыннасць. Бандыты арудуюць усюды. Колькі яшчэ жахаў з нашага жыцця можна было б апісаць. Вось за апошнія тры месяцы толькі ў нашым горадзе памерла трыццаць наркаманаў ва ўзросце ад 18 да 40 гадоў. Цяпер нават каля школ прадаюць наркатыкі дзецям. Дзеля грошай не грэбуюць нічим. Не мае значэння, што грошы гэтыя брудныя. Яны ж дапамагаюць адкупіцца ад паліцыі.

А што адбываецца ў нашым ўрадзе? Ужо больш за паўгода ніяк не могуць падзяліць партфелі. Увесь час выплываюць непрыглядныя гісторыі, у якіх замешаны члены ўрада. Вось такая ў нас тут дэмакратыя.

Цяпер я жыву чаканнем хуткай сустрэчы з Радзімай. Вельмі сумую па маёй роднай Беларусі, па яе цудоўных людзях. Яшчэ раз дзякую, што вы нас не забываеце. Калі б не ваша работа, клопат пра нас, нам было б яшчэ цяжэй жыць на чужыне.

Леанарда МАЛЕЕВА.

Італія.

ПРАВЫ БЫВАЮЦЬ РОЗНЫЯ

Вашу газету чытаем з вялікай цікавасцю. Радуем за вашы дасягненні і адначасова сумуем, калі трапляюцца артыкулы з расказами аб гасцях з-за рубяжа. Як хацелася б і самім пабыць на Радзіме яшчэ раз, пабачыць сваякоў. Але, на жаль, здароўе не дазваляе. Застаецца ўспамінаць пра мінулыя паездкі і спадзявацца, што ўсё ж калі-небудзь удасца прыехаць. Гэта было б цікава зараз, калі на Радзіме адбываюцца такія вялікія перамены.

Хочам адзначыць: нягледзячы на тое, што ў Савецкім Саюзе зараз развіваецца публічнасць, сапраўдная дэмакратыя, розныя напады на вашу краіну ў буржуазнай прэсе не спыняюцца. Нашай Радзіме прад'яўляюць шмат надуманых прэтэнзій з прычыны правоў і свабод чалавека. Але радасна, што большасць народа ўжо не верыць гэтым выдумкам.

Кожны год тысячы людзей з усіх куткоў планеты наведваюць вашу краіну і сваімі вачыма бачаць, як жывуць савецкія людзі і якія маюць правы. Нам думаецца, што савецкі народ сам разбіраецца са сваімі правамі, а нашай прэсе лепш было б больш аддаваць увагі правам уласных грамадзян. Бо як жывуць простыя людзі ў такіх багатых краінах, як Канада і Злучаныя Штаты Амерыкі? Калі чалавек працуе і атрымлівае добрую зарплату, то і жыве добра. Ну, а калі работы няма? А беспрацоўных тут мільёны. Гэтыя людзі ніяк не могуць звесці канцы з канцамі. Ім літаральна штодзённа даводзіцца змагацца за ўласнае жыццё. Ужо адзін факт, што ў Савецкім Саюзе беспрацоўя даўно не існуе, вельмі многа гаворыць аб правах чалавека.

Праўда, трэба адзначыць, што наша краіна Канада даволі дэмакратычная. Беспрацоўным выдаюць грашовую дапамогу. Хаця яна і невялікая, але ўсё ж падтрымка ёсць. Рабочыя ў нас карыстаюцца ўсімі тымі правамі, што і астатнія грамадзяне Канады. Яны маюць права на забастоўкі за павышэнне зарплат і лепшыя ўмовы працы. Але і фабрыканы маюць права наймаць штрэйкбрэжэраў і выклікаць паліцыю. У 65 гадоў усе канадскія грамадзяне атрымліваюць пенсію па старасці. Трэба сказаць, што становішча працоўных намага паляпшылася ў параўнанні з тым, што было ў 30-я гады, калі мы прыехалі ў Канаду. Але ж і ў нас на Радзіме жыццё людзей стала намога лепшым. Так што, хочам паўтарыць: людзі ведаюць праўду і не асабліва вераць розным выдумкам пра Савецкі Саюз.

Уладзімір ХІЛЬЧУК.

Канада.

НЕ ПАЎТАРАЦЬ ПАМЫЛАК

Я ад усёй душы ўдзячны вам за тую газету, што вы мне прысылаеце. Кожны нумар прачытваю з вялікай цікавасцю, а некаторыя матэрыялы і не па аднаму разу.

Хачу адзначыць, што мы, зэрубежныя суайчыннікі, усім сэрцам вітаем і падтрымліваем рэвалюцыйныя пераўтварэнні, якія адбываюцца на Радзіме, курс партыі на дэмакратызацыю і публічнасць. Артыкулы, якія вы зараз друкуеце, вучаць нас і дазваляюць зразумець тую памылку, якія, на жаль, мелі месца ў гісторыі нашай Радзімы. Дзякуючы публічнасці і перабудове, цяпер пра іх смела пішуць, і гэта дае падставу спадзявацца, што больш падобных памылак не будзе. Горка чытаць пра сталінскія часы. Сталін стварыў сваю мадэль сацыялізму, у якой мала што засталося ад ленінскіх прынцыпаў. Гэта была памылка, як былі памылкамі татальна-цэнтралізаваная ўлада, адміністрацыйна-камандныя метады кіравання з тэрорам, масавымі рэпрэсіямі, лагерамі. Пра гэта абавязкова трэба пісаць і гаварыць. Я рады, што смелыя людзі, прыхільнікі перабудовы, пачалі працэс рашучай дэсталінізацыі. На «Англіскай старонцы» вашай газеты я прачытаў аб «справе ўрачоў». Гэтага мы ніколі не ўбачылі б на старонках «Голасу Радзімы» да перабудовы, бо аб памылках тады ніхто не адважваўся пісаць. Вялікае дзякуй вам і перабудове.

Цяпер, калі чытаю вашу газету, адчуваю, якім цікавым жыццём жыве савецкі народ. У вас многа разнастайных спраў, трэба шмат і напружана працаваць, каб вывесці краіну на перадавыя рубяжы ва ўсіх галінах эканомікі, навукі і тэхнікі. Але мяне вельмі радуе, што савецкія людзі не жывуць толькі сённяшнім днём, а думаюць і пра будучыя пакаленні. Я маю на ўвазе адносіны да прыроды, да навакольнага асяроддзя. Гэта таксама прыкмета дэмакратызацыі. Артыкул Г. Братко пра беларускае Палессе вельмі мяне ўсхваля-

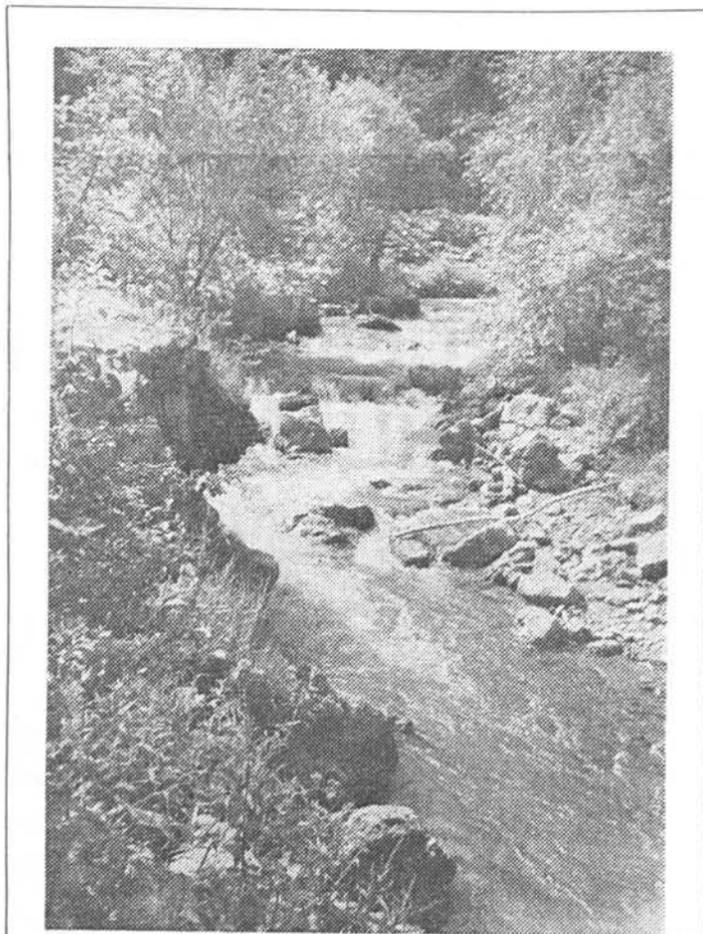
ваў. Аўтар піша, што меліяратар часта дзейнічае ў гэтых краях не як ашчадны гаспадар, якому жыць тут і жыць, а як бяздумны арандатар, для якога важна сёння атрымаць больш, а заўтра хоць патоп. Я згодны з аўтарам артыкула, што так працаваць больш нельга. Шчыра жадаю, каб Палессе цудоўна расквітнела для дзяцей і ўнукаў.

Гэта ўсё непрыемныя моманты. Але я хачу асабліва падкрэсліць: мы добра разумеем, што ўсе гэтыя артыкулы пішуцца не для таго, каб надаць газетам сенсацыйнасць, заінтрыгаваць чытача. Гэта ўклад прэсы ў справу перабудовы, дэмакратызацыі і публічнасці. На памылках трэба вучыцца. І каб не паўтараць, іх трэба ведаць.

Хачу напісаць яшчэ некалькі радкоў васьмі пра што. У апошні час у Аўстраліі ўсё больш цікавацца вашым жыццём, міралюбивай палітыкай, перабудовай. Але ёсць яшчэ і ворагі Савецкага Саюза, якія імкнуцца аблыгаць і ачарніць нашу Радзіму. Напрыклад, да нас у Перт прыязджаў савецкі цырк. Па тэлебачанні паведамілі, што гэта самы лепшы цырк у свеце. Такая падзея выклікала вялікую цікавасць, і людзі пісалі ў мясцовую газету пісьмы, пыталіся, ці добрую ежу атрымліваюць жывёліны, ці не пашкоджалі ім гарачыня і г. д. На гэтую газету адказала, што можаце быць упэўнены, што звары ў Маскоўскім цырку атрымліваюць лепшую ежу, лепшы догляд і маюць больш свабоды, чым тысячы жыхароў «Архіпелага ГУЛАГ». Якая злараднасць! Падпісаў гэты адказ нехта Далега. Не ведаю гэтага Далега, але прозвішча быццам бы славянскае, мае адзін корань з польскім словам, якое азначае хварэць, мучыць, непакоіць. Відаць, Далега хварэе. Яго мучыць і непакоіць, што ў Заходняй Аўстраліі кожны хацеў убачыць савецкі цырк, што паміж СССР і Аўстраліяй наладжваюцца культурныя абмен і добрыя адносіны.

Юрый РАСАДЗІНСКІ.

Аўстралія.

Родныя мясціны.

Фота В. ЧУМАКОВА.

ДАТЫЧЫЦЬ КОЖНАГА

У вашай газеце вы даволі часта публікуеце пісьмы чытачоў аб дэмакратыі і правах чалавека. Гэтыя пытанні датычаць кожнага, і гаварыць пра іх можна шмат. Але я не буду паўтараць тое, што ўжо напісана іншымі, толькі дадам пару слоў ад сябе. І ў нас у краіне, як і ў іншых капіталістычных краінах, нярэдка шумяць з прычыны правоў чалавека ў сацыялістычным лагерах. А што робіцца ў саміх? У Аргенціне ўжо доўгі час няма палітычнай стабільнасці. Гэта адбываецца на ўсім нашым жыцці. Расце інфляцыя, цэны, рабочыя і служачыя бастуюць. Раздолле толькі злодзям і спекулянтам. Вельмі шмат беспрацоўных, многія сем'і жывуць надгаладзь. Значна вырасла злчыннасць, часта сталі рабаваць пасажыраў у паяздах метро. Вось нядаўна і мяне абрабавалі. Ноччу выламалі дзверы ў дом і вынеслі ўсе больш-менш каштоўныя рэчы, амаль усё наша з жонкай адзенне. І яшчэ прыклад з майго жыцця. Пачаў у мяне псавацца зрок, а лячынца цырка. Доктары дарма не лечаць і лякарствы бясплатна не даюць.

Антон МІШЧУК.

Аргенціна.

А РАБОЧИМ НЕЛЬГА

Зараз усе абмяркоўваюць тэму дэмакратыі і правоў чалавека. У буржуазным грамадстве дэмакратыя вядомая. У нас у Ванкуверы, згодна буржуазнай статыстыцы, дваццаць чатыры працэнты маладых людзей беспрацоўныя, многія з іх яшчэ і бяздомныя. Начуюць яны, дзе давадзецца. Калі зімой быў моцны мороз, некаторыя царкоўныя арганізацыі былі вымушаны прасціць людзей, каб бяздомным дзе-небудзь арганізавалі начлег.

Барацьба паліцыі супраць злчыннасці беспаспяхова. Турмы перапоўнены. Але бандытызм не памяншаецца, а расце. Зараз людзі, калі сцягнэе, бяцца выходзіць на вуліцу. Ды і днём рабуюць. Вось вам прыклад правоў чалавека.

І яшчэ адзін прыклад. Мы праводзім кампанію па збору сродкаў на нашу рабочую газету «Пасіфік трыбюн». Дык вось наш правінцыяльны ўрад прыслаў у рэдакцыю пісьмо, якое забараняе выпускаць латэрэйныя білеты. Раней у такой латэрэй рэдакцыя разыгрывала аўтамабіль і магла зарабіць грошы для выпуску газеты. Але цяпер прыгразілі, што калі латэрэя будзе арганізавана, дык грошы і білеты будуць канфіскаваны, а рэдактар арыштуецца і пасадыць у турму. Розныя буржуазныя арганізацыі бесперапынна праводзяць услякія латэрэі для сваіх мэт, а рабочай газеце нельга. Дык для каго дэмакратыя і правы чалавека?

З гэтай прычыны можна было б шмат пісаць, але вашы чытачы, што жывуць у капіталістычных краінах, і самі ўсё добра ведаюць. А савецкія людзі могуць ганарыцца і радавацца, што такія «правы» і «свабоды» ім невядомыя.

Вельмі хацелася б наведваць вас і Радзіму, але пераарыштуны прымаўку, можна сказаць: хацела б душа ў рай, ды хваробы не пускаюць.

Жадаем вам поспехаў у справе дэмакратызацыі, публічнасці і перабудовы.

Уладзімір ГАУРЫЦКІ.

Канада.

ВРЕМЯ БОЛЬШИХ ПЕРЕМЕН

ОБНОВЛЕНИЕ

ЗАМЕТКИ ИСТОРИКА НА ПОЛЯХ БРОШЮРЫ С МАТЕРИАЛАМИ XIX ПАРТКОНФЕРЕНЦИИ

I.

Исторический масштаб XIX Всесоюзной партконференции определяется прежде всего принятыми ею решениями. Главное из них связано с реформой политической системы. Реализовав из ленинского политического завещания то, что было предметом особой, безмерно угнетавшей душу Ленина в последние годы жизни заботы, конференция развила идеи, сформулированные в последних ленинских письмах и статьях, в соответствии с требованиями нашего времени.

Почему только сегодня, через три года перестройки, вопрос реформы политической системы был поставлен ребром? Да потому, что и партия, и общество к апрелю 1985 года еще не были к ней готовы. Говоря о партии, выражу убеждение вот какого рода: исторические решения партконференции — заслуга здорового ядра КПСС, прежде всего ее руководства, разработавшего принципы перестройки, и в том числе перестройки самой партии. Это ядро в критически важный момент сумело повести за собой абсолютное большинство нынешнего партийного актива, среди которого, сознаемся, немало людей, психологически с трудом приемлющих реформу.

Что касается главного в этой реформе, разграничения функций партии и государства, не стоит представлять дело более простым, чем оно, очевидно, будет. Рассчитывать на то, что партийная бюрократия с легкостью необыкновенной откажется от власти, от привычки командовать всем и вся, было бы неразумно. Разграничение функций осуществится не столько по субъективному, сколько по объективному причинам, которые просто не позволят партийному механизму функционировать по-прежнему. Сокращенный и перешедший на новую структуру, лишившийся отраслевых отделов, партийный аппарат объективно будет вынужден заниматься тем, к чему он призван новым положением партии, ее действительными основными функциями.

Три года назад к реформе политической системы не было готово и общество в целом, десятилетиями приучавшееся делать все не просто под руководством, но по прямому указанию партии. Руководство общественными делами за партией останется, а вот время прямых указаний кончилось. Всем нам придется учиться действовать не дожидаясь команд, инициативно, творчески, — в соответствии с требованиями жизни.

Реформа политической системы приведет к весьма благоприятным изменениям статуса нашего государства, несущего на себе тяжелейшие последствия периода культа личности.

Культ этот, глубоко антигуманный и антидемократичный, вырос в конкретных исторических условиях. Напомню вот о какой их особенности: в октябре 1917 года российская революция заменила диктатуру буржуазии диктатурой пролетариата, видя в ней орудие строительства социалистического государства.

Шаг этот действительно был необходимым и неизбежным, однако рассчитанным на определенный срок — на период подавления классовых врагов. В Советской России этот процесс объективно завершился к концу периода гражданской войны, в начале 20-х годов. С этого момента государство, по мысли Маркса, как таковое перестает существовать, то есть оно, будучи теперь «полугосударством», должно было бы начать отмирать.

Нужно думать, развитие событий и процессов активно шло бы именно в этом направлении, оставаясь у руля политического руководства молодой страны Владимир Ленин, в понимании которого главным в диктатуре пролетариата было не насилие, а организаторская и воспитательная функция. Но в 1922 году Ленин тяжело заболел, в январе 1924-го скончался. Его место занял Сталин. Он-то и превратил государство в основное орудие «строительства» социализма в СССР. В теории, да и на практике при нем возобладал подход к государству как раз в «полном», то есть старом смысле этого понятия. Государственное регулирование было распространено на непомерно широкую сферу общественной деятельности. Срок осуществления «диктатуры пролетариата» неправомерно продлился. Но это уже была не диктатура пролетариата, а диктатура бюрократии, осуществлявшаяся при опоре на незрелый пролетариат, в основном только что формирующийся из вчерашней деревенской бедноты (полупролета-

риев), а частью и благополучно избежавших коллективизации других слоев крестьянства, включая кулаков.

Первые победоносные пролетарские революции, замечу здесь же, отменили частную собственность на средства производства, превратили эти средства в государственную собственность, нареченную «общенародной». Негативные последствия этой крупной ошибки буквально неисчислимы и пока-что трудно исправимы. Дело в том, что государственная собственность на деле не есть общенародная. Она — материальная база бюрократии, фактически ею распоряжающейся. Руководящая сила Советского государства, Коммунистическая партия, в тех условиях стала во многом бюрократической.

Альтернативой такому развитию был ленинский кооперативный план, его идея о поголовном кооперировании всего населения во всех сферах жизни общества, начиная с производства, кончая сервисом, наукой, культурой, искусством и т. п. Средства производства по этому плану следовало сделать общенародной собственностью, передаваемой частями кооперативам в аренду. За государством должно было оставаться лишь планирование народного хозяйства, оборонительные и внешнеполитические функции, а также забота о народном здравии и образовании, социальном обеспечении. Ни о какой диктатуре какого-либо класса не могло быть и речи после того, как были решены задачи ликвидации власти и сопротивления свергнутого класса.

Отсутствие государственной собственности на основные средства производства воспрепятствовало бы формированию такого мощного многомиллионного класса бюрократии, который мы сегодня имеем. Демократия стала бы фактом действительности. Ибо только производственная демократия в состоянии повлечь за собой подлинную демократию во всех других сферах жизни общества.

Сталин и его последователи не смогли понять сути перехода из одной полосы развития в другую, начатую победой социалистической революции в октябре 1917 года. Если до революции партия и руководимый ею пролетариат были ориентированы на революционное насилие (без него нелегко было свержение власти буржуазии), то после революции нужда в нем все более и более отпадала. Ленин это понял уже в борьбе с «левым коммунизмом» Бухарина и его группы, требовавшей во внутренней политике продолжать «красногвардейскую атаку» на капитал, а во внешней — вести революционную войну против империализма, несмотря на крайнее истощение всех сил общества. Ленин говорил: «Вчера гвоздем текущего момента было то, чтобы как можно решительнее национализировать, конфисковать, бить и добивать буржуазию, ломать саботаж. Сегодня только слепые не видят, что мы больше нанационализировали, наконфисковали, набили и наломали, чем успели подсчитать». Преодолев сопротивление «левокоммунистической» оппозиции и прочих «леваков», советское общество уже в 1918 году перешло к «новому фазису борьбы с буржуазией» (В. И. Ленин), к началу той экономической политики, которая потом получила название новой экономической политики (НЭП). Но начавшаяся вскоре гражданская война и иностранная интервенция пресекли дальнейшее ее проведение в жизнь. К этой политике, однако, партия вернулась сразу после окончания гражданской войны.

Трудность перехода от периода «военного коммунизма» к периоду социалистического строительства состояла в сокращении роли насилия в управлении обществом. (Логическим завершением этого процесса должен был стать полный отказ от насилия.) На решение этой проблемы были направлены громадные усилия партии и в профсоюзной дискуссии 1920—1921 годов, навязанной Троцким, и в принятии НЭПа, и во всем ленинском плане строительства социализма. Но все достигнутое на этом пути было перечеркнуто Сталиным и его «соратниками».

Историческая XIX Всесоюзная партконференция решением о реформе политической системы связала нити, оборванные Сталиным. Прекращение действия командно-бюрократических методов управления обществом перестает быть благом желаемым. В качестве критерия и нормы жизни в СССР утверждается ленинская модель социализма.

Агдас БУРГАНОВ, профессор.

(АПН).

СОВЕТСКАЯ ИСТОРИЧЕСКАЯ НАУКА

На протяжении двух десятилетий имя историка Роя Медведева упоминалось в основном на Западе — именно там, а не в СССР опубликованы его книги, посвященные различным периодам советской истории, деятельности Сталина, Хрущева.

В последнее время ситуация меняется: Медведев был гостем популярной в Советском Союзе телевизионной передачи; выдержки из его книги о Хрущеве печатаются еженедельником «Аргументы и факты»; интервью Медведева появляются в советских газетах. Редакция «Дружбы народов» предложила Медведеву опубликовать в этом журнале книгу «К суду истории». Для Агентства печати Новости готовятся его книга «Политический портрет Л. И. Брежнева».

О нынешнем состоянии исторической науки в СССР с Роем МЕДВЕДЕВЫМ беседует Евгений ГОНТМАХЕР.

ПЕРЕСТРОЙКА
ВСЕ ЕЩЕ ВПЕРЕДИ?

— В какой мере перестройка коснулась сферы вашей деятельности?

— За предыдущие шестьдесят лет в истории и философии — а это и есть область моих непосредственных интересов, — как, впрочем, и в экономической науке, социологии, политологии, не было такого быстрого продвижения, как за последние год-полтора. Появилось огромное количество свежих фактов, примеров, концепций. Это впечатляющее движение вперед продолжается: в каждом номере газет, журналов публикуются новые идеи, новые предложения, меняющиеся взгляды на наше общество, опрокидывающие очередные представления о прошлом — как советском, так и дореволюционном. Происходит огромный культурный сдвиг, в хорошем смысле этого слова — культурная революция, которая интенсивно развивается.

— Неужели все идет настолько хорошо, что не осталось никаких объективных и субъективных препятствий, сдерживающих ход перестройки в обществоведении?

— Пожалуй, тут придется оговорить вот что: все сказанное выше не относится к сфере официальной науки. В журналах «Вопросы философии», «Вопросы новой и новейшей истории», «Вопросы истории СССР» и сегодня мало что изменилось. Развитие общественных наук идет прежде всего через публицистику, журналистику, художественные произведения. Но, увы, практически без участия профессиональных историков.

Исключение — деятельность Историко-архивного института. Но то, что именно он стал неформальным центром исторической науки, — нездоровое явление. Это все-таки не основная, а боковая ветвь этой дисциплины. А где же Институт истории СССР Академии наук, исторический факультет МГУ? Официальная историческая, философская, экономическая науки оказались не готовыми, не подготовленными к той культурной революции, которая происходит в нашей стране.

Это связано со многими причинами. Но главная из них — организация советской науки как бюрократического учреждения, в котором звания, должности и награды имеют гораздо большее значение, чем реальный вклад в науку... Повторяется то, что давно наблюдается в области изобретательства, — люди, которые делают предложения с возможными миллиардными выгодами обществу, десятилетиями не могут их реализовать из-за сопротивления официальных научных учреждений. Если вернуться к положению в исторической науке, то с сожалением можно констатировать, что ни один из академиков, за исключением разве что Александра Самонова, не включился в процесс ее перестройки. Большинство же других специалистов эту перестройку тормозят.

Отчасти их можно понять. Представим себе академика, который в течение двадцати

лет работал по теме «научная организация общества». В своих монографиях он доказывал, что советское общество построено на строго научных принципах и все в нашей стране делается наилучшим образом. Решения апреля 1985 года, XXVII съезда и последующих пленумов ЦК партии, XIX партконференции, наконец, подтвердили, что это совсем не так, что нам нужно учиться перестраивать жизнь общества на научных основах.

Спрашивается, что делать такому ученому? Книжки его уже никому не нужны, чего-нибудь нового он, будучи уже в преклонном возрасте, создать не может. Здесь — естественные корни его личного сопротивления перестройке, надежд на возвращение к прежним временам и догмам...

— А как же молодая научная поросль?

— Возникло противоречие между научной молодежью и руководителями официальной науки. Основной поток научных идей, который выходит сейчас на страницы толстых литературных журналов, исходит от тех, кто занимает низшие ступени в иерархии — кандидатов наук, просто неостепененных специалистов, чьи имена были еще пару лет назад неизвестны, а ныне у всех на устах. Может быть, люди эти и не во всем правы, но они — авторы оригинальных концепций, новых предложений.

— Что, по-вашему, надо предпринять, чтобы перестройка пришла и в историческую науку?

— В науке не должно быть ситуаций, когда одни ученые вершат судьбы других. Никакой административной власти в научных спорах, но — соревновательность идей, мнений, свобода творчества. Если в политике надо расширять то, что называют социалистическим плюрализмом, то в науке дискуссии должны стать абсолютным нормальным явлением. Необходимо обязательное существование параллельных школ, которые борются друг с другом, отстаивая свое мнение на конференциях, в публикациях. У нас же пока по каждому вопросу существует только один институт, один журнал, один лидер.

Может быть, и не сразу, постепенно, но надо в корне изменить эту бюрократическую систему. Начать же нужно, если говорить по существу, с журналов и издательства — сделать их независимыми от тех или иных научных институтов и школ. У нас, например, журнал «Вопросы истории» подчиняется Институту истории АН СССР, журнал «Рабочий класс и современный мир» — Институту международного рабочего движения и т. д. Вместо этого в каждой отрасли знаний нужно бы иметь по меньшей мере два журнала, представляющих различные научные позиции. Без этого не обойтись, так как общественные науки, в том числе и история, должны сказать свое решающее слово в разворачивающемся процессе перестройки советского общества.

(АПН).

[Продолжение. Начало в №№ 32, 33].

Количество белорусов в армейских частях, расположенных в Петрограде или в окрестностях накануне революции, в точности неизвестно, но, надо полагать, достаточно велико. Число их на флоте определено документально. Вот цифры, которые называет исследовавший социальный состав матросов русского военного флота в эпоху империализма Д. Гарковенко, и приводит в своей диссертации В. Скалабан: к началу 1917 года военными моряками на Балтике было 7 тысяч 900 белорусских парней. В том числе на крейсере «Аврора» в октябре 1917 года — 60 белорусов. (При другом подсчете — 75). В случае революционных действий такая военная сила была способна существенно повлиять на ход событий также и в Белоруссии. Это понимали все политические партии, в том числе «громадовцы». Число рабочих-белорусов на промышленных предприятиях столицы тоже, надо полагать, было немалым. Позже в очерках о тех днях Гартный отмечал, что когда «деятельность Белорусской социалистической громады распространилась на заводы, в ее состав вошло несколько десятков... большевиков» из числа белорусов. «Главное ядро составляли путиловские рабочие». За Нарвской заставой даже «организовался рабочий отдел БСГ, где значительная часть людей принадлежала одновременно к социал-демократической большевистской организации».

Но это уже летом 1917 года. В конце же 1915 года, помимо военных, в центральных губерниях России появился новый контингент белорусов. Беженцы...

Об этих людях в нашей литературе ничего основательного до сих пор не появилось. Между тем явление таково, что полностью при описании событий того периода обойти его было невозможно. Штришком, деталью, но все же об этом упоминается и в научных работах, и в некоторых художественных произведениях. Скажем, у Янки Брыля. Не удивительно: с родных обихоженных мест оказались сорванными миллионы людей! Кто от фронта, его пушек, пулеметов, реквизиций по квитанциям и обыкновенных грабежей и другого насилия уходил сам, а многих, большинство вынуждали специальные военные команды, давая на сборы считанные часы. Хорошо еще, если удавалось выехать на чужбину на собственной телеге. Хоть какой-то скарб прихватить. Многие же эвакуировались лишь с тем, что можно было унести за плечами. В массе своей в беженцах оказались сельские жители. Без хозяйства они становились нищими.

Теперь несколько цифр, чтоб картина бедствия была нагляднее. По данным Н. С. Шашкевича (в книге «На пути к истине», Мн., 1983), еще до начала первой мировой войны в русских губерниях по разным причинам находилось 538,7 тысячи белорусов. Не у всех было желание ассимилироваться, многие считали свое пребывание за пределами национальной территории временным и собирались когда-нибудь вернуться на родину. Кстати, такого рода агитацию проводило и землячество белорусских студентов в Петербурге, осознававшее пагубность для Белоруссии утечки самой активной рабочей силы. Не случайным в этой связи представляется и стихотворение Гартного «Краю роднага не кіну» (1914).

Это перед самой мировой войной. Потом, по истечении нескольких месяцев, счет белорусам за пределами национальной территории начал выражаться в шестизначных цифрах. Статистические данные, неполные конечно, свидетельствуют: из одной лишь Гродненской губернии к концу уже первого года военных действий поток беженцев достиг более 750 тысяч человек. По данным, которые приводит исследовательница Н. В. Каменская, на 11 мая 1918 года в городах и селах России числилось 2 миллиона 292 тысячи 395 беженцев из Белоруссии. Называют и другие цифры — и больше, и меньше, — но факт тот, что вся эта масса нуждалась хотя бы в примитивной организации, чтоб лучше распределить те жалкие пособия, которые отпускало правительство. Кто-то должен был также привлечь к положению беженцев внимание общественности России и наладить сбор пожертвований. Из добровольцев возникают беженские комитеты. В один из них — Петроградский — вошел Гартный.

Болезненным для беженцев оказался и голод духовный. Они стремились узнать, что с ними будет дальше, что вообще происходит в покинутых ими местах. Удивительное дело — то, что в обычных условиях почти не замечалось, в изгнании очень скоро приобретало обостренные формы. Люди почувствовали тоску по отчизне, более чем прежде ощутили себя национальным единством — белорусами. Усиливается интерес к Белорусской социалистической громаде. Беженцы горячо встречают появление

газеты на белорусском языке «Дзянніца».

Одним из главных инициаторов ее создания был Гартный. К этому времени у него заметно возрос опыт издательского дела, окреп талант журналиста. Название — «Дзянніца», то есть «утренняя звезда», предвестница рассвета, восхода солнца, тоже, весьма вероятно, газета получила благодаря ему. На это может указывать и стихотворение Гартного той поры — «Накануне»:

Уходит ночка-чаровница,
И в выси сумрачной небес
Предвещьем дня горит Денница...

Гартный становится первым редактором этой необычной газеты, которой предстояло сыграть немаловажную роль

Грянет скоро весна к белорусам!
[«Советчикам», 1917]

Многие белорусские либералы из разнородной интеллигенции надеялись, что такой Весной национального возрождения станет Февральская революция. Поэтому участие в ней и было в крае таким активным и массовым. Но уже к началу лета 1917 года красные банты в петлицах парадных сюртуков истрепались и выцвели, а застольные приветствия под звон бокалов с шампанским смолкли. Наступала пора отрезвления. Крупный капитал, заполучив государственную власть, больше заботился о сохранении неделимого общероссийского рынка, чем, к примеру, о «культурной национальной автономии», которой совсем недавно заманивали на свою сторону мелкобуржуазную массу «инородцев»

Эрнест ЯЛУГИН

ПОСЛЕ НЕБЫТИЯ

ОТРЫВКИ ИЗ ДОКУМЕНТАЛЬНОЙ ПОВЕСТИ

в развитии идеи создания Белорусской советской республики.

Средства на издание «Дзянніцы» добываются по крохам. По инициативе студентов прибегают к такому традиционному способу, как сбор пожертвований среди петроградцев белорусского происхождения. С этой целью в адресно-телефонном справочнике «Весь Петербург» выискивали фамилии, оканчивающиеся на «ский» и «ич».

Первый номер «Дзянніцы» на плохонькой бумаге и русским шрифтом, но на четырех полосах удалось отпечатать тиражом по тому времени довольно значительным — пять тысяч экземпляров. Каждый из них читали потом десятки человек, передавая из рук в руки, пока бумага не распалась в пальцах. Устраивались групповые читки. О популярности «Дзянніцы» свидетельствуют, в частности, читательские письма, которые стали поступать в редакцию из самых разных мест. Переписку с читателями вел в основном Гартный. Общительность, доброжелательность, умение убедить человека в важности дела помогли ему создать также и компетентный авторский актив. Он и сам много писал для газеты — передовицы, фельетоны, короткие рассказы, стихи, корреспонденции. Да еще удавалось как-то найти время, чтобы дать материал для «Правды».

Поддерживавший связи с самыми различными людьми, Гартный был всегда хорошо осведомлен о событиях и в беженских лагерях, и в Белоруссии. Его беспокойство, что усиливается национальное движение в крае вызывало не только злобу у шовинистических реакционных кругов, но и недоверие у тех честных людей, которые поддались кампании клеветы. В том числе — у сбивших толку земляков. Еще бы: германцы наступают, фронт трещит, а тут газеты, нередко числящиеся либеральными и прогрессивными, из номера в номер вделбливают читателю мысль, что «белоруссиянство — это нарыв», оно создано поляками с целью «отрезать если не всех белорусов, то хотя бы часть из них от влияния русской культуры и затем поглотить их культурой польской», как, например, утверждала газета «Северо-Западная жизнь». В то же время она сетовала, что «движение встречает сочувствие у очень и очень многих наивных обывателей края». И предупреждала власти о серьезной угрозе «белоруссиянского мазепианства», которое не больше, не меньше, как «шпионство в пользу Германии». Словом, бери, начальство, и сажай в кутузку каждого интеллигента, если он заговорит по-белорусски.

Как лучше ответить на черносотенные выпады? Через газету. В Вильне это пыталась делать «Наша ніва», в Петрограде — «Дзянніца». Гартный привлекает к участию в газете ученых-этнографов, экономистов, языковедов. Отвечает и сам — стихотворениями:

Всё твердите вы мне,
Что моей стороне
Нет и смысла уже добиваться,
Чтоб с краями другими сравняться;

Что моя сторона
Уж не встанет от сна...

Нет, придет наш черед,
Встанет край и народ,
Как весною поля оживают.

Есть для всех звездный час,
Ныне будит он нас...

кадеты. Через семь месяцев после Февраля уже и сторонники Керенского — эсеры признали, что даже в Центральной России «правительство далеко еще не освободилось от старых навыков царского управления, что столыпинская хватка еще сильно дает себя знать в приемах революционных министров».

На окраинах вчерашней империи эта «хватка» ощущалась вдвойне. Гартный вспоминает, как в конце марта 1917 года в Минске проходил съезд белорусских общественных деятелей, в основном представителей мелкобуржуазных партий. Сидевший в президиуме помощник губернского комиссара эсер Метлин от имени «революционного правительства» обратился к собравшимся с приветствием, в котором призвал не «ослаблять ряды борцов», утверждал, что вообще «никаких белорусов в природе нет», «это дело дурное» и что «всякое национальное движение не ко времени», пока «не будет доведена до конца война и Учредительное собрание не определит судьбу великой России». В ответ поднялась такая буря протеста, что представителю «революционной» власти пришлось покинуть съезд. Выступление Метлина произвело эффект обратный тому, на который он рассчитывал. Страсти лишь накалились еще больше, и там же, на съезде, началась поляризация сил, которые недавно составляли Белорусскую социалистическую громаду.

«Инородцы» в своей массе через несколько месяцев после Февраля перестали доверять Временному правительству. В. И. Ленин в газете «Рабочий путь» 7(20).10.1917 г. отмечал в статье «Кризис назрел»: «После аграрного вопроса в общегосударственной жизни России особенно большое значение имеет, особенно для мелкобуржуазных масс населения, национальный вопрос. И мы видим, что на «Демократическом» совещании... «национальная» курия по радикализму становится на второе место, уступая только профессиональным союзам и стоя в выше курии Советов рабочих и солдатских депутатов по проценту голосов, поданных против коалиции...»

Идет консолидация сил для Октября. Бурная, трудная, со своими неожиданностями, ибо «революция есть наибольшее обострение самых острых классовых противоречий» (В. И. Ленин). Если пятый год был первым уроком, то Февраль — вторым. «За время революции миллионы и десятки миллионов людей учатся в каждую неделю большему, чем в год обычной, сонной жизни» (В. И. Ленин).

Между тем продолжается война, а с нею дальнейшее экономическое, культурное разорение Белоруссии, расширение зоны оккупации. Не иссякает поток беженцев. В их числе оказывается немало интеллигенции. Многие близки к отчаянию. Когда десять лет спустя Гартный пишет очерк о жизни видного деятеля БСГ Алеся Бурбиса, сгоревшего от чохотки, он, конечно же, говорит там и о собственном самочувствии в то время: «Состояние оторванности от родины... серьезная опасность всему делу, на которое он столько положил усилий, болезненно отражаются на настроении... Что грядущий день сулит? Как будут развиваться события в отношении Белоруссии? Придет ли час, когда его страна, бедная, темная страна, фактически колония... станет свободной? Хоть когда-либо поднимется ли ее труженик на ступень, с которой начинается владычество социальной и национальной свободы?»

Однако продолжим о Гартном. Без эмоций и пристрастий. Мы говорим о прошлом, читатель. Будем же просто справедливыми. Перед нами жизнь человека незаурядного, его дорога не была проторенной и гладкой.

После Февраля выпустить «Дзянніцу» оказалось практически невозможным. Гартный и его соратники пытаются добиться хоть небольшой субсидии от властей. Тщетно: «революционное» правительство Керенского совсем не располагает трать средства на затеи «инородцев». Новые чиновники с красными бантами вообще относятся к каким-то «белорусам» с подозрительностью. Хватит им возни с украинцами, которые, видите ли, возмечтали о «самостийности».

Ошеломляющая весть между тем приходит из Вильни: там начинает выходить газета на белорусском языке. Ясно, что за публика могла спеться с оккупантами. А название-то какое дали газете — «Гоман!» Возмутительно: жалкая кучка прислужников кайзера имеет себя представителями белорусского народа, громадовцами да еще прямыми преемниками народных!

Но немцы хитрецы: мало того, что позволили этот новый «Гоман» издавать, — на оккупированной территории разрешено открыть белорусские школы. Непроста кайзеровская военщина вдруг проявляет «демократизм». Сообразили немцы, как настроить местное население против России, где и при Керенском власти продолжают вовсю дудеть в царскую дуду о неделимой, единой и православной.

Виленских Гартный сразу объявил предателями, раз якшаются с оккупантами. Не меньше его возмутило поведение радювцев в Минске. Избрали там себе «вождя» — Скимунта, помещика! Да и подручные у него в основном из буржуев. Взять Алексея, который сколотил Белорусскую народную социалистическую партию. Какая она народная и «социалистическая», если ратует за привилегии имущих классов? Или Воронка. Его же подозрительную «социалистичность» путиловские рабочие миглом раскусили, когда он выступал на заводе от имени ЦК Белорусской социалистической громады...

Решительно настроенный Червяков еще в июле заявил: надо организационно рвать с буржуазными элементами. Отмежеваться окончательно. Но Гартный был иного мнения. Пока торопиться не следует. У идеологов Рады еще остается немало если не прямых сторонников, то сочувствующих среди рядовых рабочих, солдат, матросов, за которых надо сражаться в открытых дискуссиях, раскрыть им глаза, перетянуть на свою сторону. В составе делегации от петроградской «филии» Гартный едет в Минск на сессию Центральной рады белорусских организаций. Главный вопрос — выборы в Учредительное собрание, которое должно определить дальнейшую судьбу бывшей империи. Еще никто не знает, что скоро грянет Октябрь. Однако ясно — ни социальных, ни национальных противоречий в стране Февралю разрешить оказалось не под силу. Верх взяла крупная буржуазия, она пока пытается диктовать свои законы, уже с применением вооруженной силы. Значит, революция должна продолжаться в интересах трудящегося большинства. Предполагает, что удастся добиться политических перемен мирным путем — переговорами, голосованием. Многие надеются на Учредительное собрание. И каждая социальная группа стремится провести туда делегатами побольше своих сторонников. Руководство Центральной рады занимается тем же, оно также против намерения петроградской и бобруйской «филии» блокироваться с интернационалистами, обвиняя их в отсутствии патриотизма. Те, предводительствуемые Гартным, в знак протеста покидают заседание.

Инцидент этим не заканчивается. На открывшемся через несколько дней в Минске съезде БСГ Гартный поднимается на трибуну и темпераментно громит руководство «громадовцев» за соглашательство с правыми партиями. В ответ его обвиняют в подрыве «единого национального фронта» ради узких социально-классовых интересов. И вот результат — не вводят затем как представителя петроградской «филии» в состав ЦК. Мотивировка: ненадежен, «может выйти из партии».

Белорусская социалистическая громада раскалывается на «левых» и «правых». Рабочий же ее отдел в Петрограде за Нарвской заставой, где, по свидетельству Гартного, многие и прежде одновременно были большевиками, вообще самоликвидируется и объявляет себя Белорусской социал-демократической рабочей партией большевиков с программой и уставом РСДРП (б).

[Продолжение следует].

РАМАНТЫЗАВАНЫ РЭАЛІЗМ МІХАСЯ КАРПУКА

ПАРТРЭТ РОДНАЙ ЗЯМЛІ

У наш час, калі хуткасць перамяшчэння стала неад'емнай часткай чалавечага існавання, мы сапраўды адарваліся ад прыроды.

Найбольш верагодная сустрэча з ёю (пры нашай занятасці і дзелавітасці) — праз акно цягніка, аўтобуса, калі мы раптам па важных справах рушылі з горада ў горад. Яна тады мільгае перад вачыма, як у калейдаскопе: пралятаюць уздоўж дарогі палі, лясы, вёскі, зрэдку мільгане помнік архітэктуры — як у зачараваным коле. Здаецца, шмат бачыў, але нічога дакладна не запамятаў.

Таму цікавы парадокс. Як толькі надараецца магчымасць, гараджане «ўцякаюць» са сваіх цёплых камфортабельных кватэр на прыроду. Цяжка, мне здаецца, знайсці сярод беларусаў чалавека, якому ані разу не хацелася б пакінуць свае штодзённы абавязкі і на пэўны час з'ехаць у лес, на рэчку, «зліцца з прыродай», пабыць з ёю сам-насам. Зараз набываюць папулярнасць падарожжы па маршрутах, дзе ёсць паўзабытыя помнікі даўніны. Вельмі ж заманліва гучыць — схадзіць у падарожжа да Мірскага замка, на Браслаўскія азёры, да Камянецкай вежы.

Дапамагчы адчуць характэрна роднай зямлі, выхаваць да яе належны ўважлівы адносіны — сутнасць творчай задачы, якую перад сабой паставіў мінскі мастак Міхась Карпук. Ён ужо мае вялікі творчы і жыццёвы вопыт. Шмат што бачыў, шмат дзе быў на Беларусі. Яго, як праўдзівана і здольнага апавядальніка, хочацца слухаць і ўзірацца ў напісаны ім краявіды, звычайныя і незвычайныя адначасова сваёй стараннай прамалёванасцю дрэў, вады, хмар. Здаецца, у іх прымушае ўглядацца, доўга блукаць вокам не толькі характэрнасць маляўнічых матываў роднай зямлі, але і вастрыня назіральнасці, пачуццё духоўнай аднасці мастака і прыроды. Так можна адлюстроўваць толькі родную зямлю, на ўлонні якой вырас, з якой звязаны самыя моцныя ўражанні дзяцінства.

М. Карпук (1930 года нараджэння) родам з вёскі Мыкшыцы Камянецкага раёна, што на Брэстчыне. Пасля вайны 18-гадовым юнаком паехаў вучыцца ў Мінскае мастацкае вучылішча, у 1956 годзе працягвае адукацыю ў

Маскоўскім паліграфічным інстытуце. З 1962 года пачаў працаваць мастаком-пастаноўшчыкам на Беларускім рэспубліканскім тэлебачанні, а потым на кінастудыі «Беларусьфільм». Ім былі аформлены шматлікія пастаноўкі, канцэртныя праграмы, спектаклі, мастацкія фільмы. Сярод найбольш папулярных у свой час — тэлефільм «Уся каралеўская раць» паводле Р. Уорэна (1969—1970), кінафільмы «Жалезныя гульні» (1979), «Канец бабінага лета» (1983) і іншыя.

Разам са здымачнай групай мастак шмат ездзіў у розныя рэгіёны Беларусі: на Палессе, на Панямонню, Падняпроўю, рабіў аператыўныя эскізы, замалёўкі, неабходныя для пастаноўкі тэле- і кінасюжэтаў. Але разам з тым ён шукаў і знаходзіў матэрыял для сваіх самастойных твораў, выконваў іх мяккімі графічнымі матэрыяламі: вугалем, сангінай, алоўкам. Неўзабаве яны пачалі з'яўляцца на рэспубліканскіх мастацкіх выстаўках.

Мастак доўга вагаўся на творчым раздарожжы. Што для яго галоўнае, чаму прысвяціць сябе, у якой галіне шліфаваць сваё майстэрства? Вырасціць не так проста. Ён не выпадкова становіцца членам Саюза мастакоў (1969) і Саюза кінематографістаў (1978).

Усё ж пераважыла жаданне займацца графікай, жывапісам, і з 1983 года ён развітаецца з «Беларусьфільмам» і пачынае актыўна працаваць над вялікімі серыямі рэгіянальных ландшафтаў, пейзажаў з помнікамі архітэктуры. На працягу 80-х гадоў мы адкрылі новага М. Карпука, аўтара шматлікіх графічных твораў, якія заўважылі розныя знаўцы, пачалі пісаць пра іх, спрачацца, прызнаваць як бясспрэчную мастацкую з'яву або іранічна ўсміхацца і паціскаць плячымі, маўляў, «дзе пачуццё сучаснага стылю», «што за рэтра-рэалізм?»

Але не трапіць пад вобразнае ўздзеянне пейзажаў М. Карпука таксама немагчыма. Яны запамінаюцца, урываюцца ў свядомасць, будзяць у сэрцы жывыя пачуцці. Гэта не проста прыгожыя замалёўкі з натуры, розныя на пасіўнае сузіральніцтва. Яны даюць вялікую пазнавальную інфармацыю і складаюць у цэлым «графічную панараму» роднай зямлі

— бяспэчнай нашай агульнай каштоўнасці, якую мы не маем права страціць.

Прыгледзімся да гэтай панарамы: «Нёман», «Прыпяць», «Дзвіна», «Дняпро» — так называюцца творы, прысвечаныя галоўным рэкам Беларусі. Мастак як бы гаворыць у сваіх працах: наша зямля яшчэ такая першазданная, так звязана са сваёй прагісторыяй. Толькі падумайце: яе сучасны твар сфарміраваны ледавікамі каменнага веку, якія стварылі пагоркі, лагчыны, ланцугі градаў, азёры, параскідалі па зямлі агромністыя валуны і сваімі апошнімі рэшткамі залатлі, збуцвелі ў нізінах, стварыўшы балоты і дрыгву. І мастак бачыць гэтыя першасныя дагістарычныя прыкметы беларускага пейзажу ў «Браслаўшчыне», «Возеры Свіцязь», «Мінскім узвышшы», «Дубах над Прыпяццю», у іншых шматлікіх работах. Трывожнае неба, пахмурнасць, якія часта прысутнічаюць у пейзажах — гэта і характэрная асаблівасць нашага блізкага да Поўначы клімату, і адначасова жаданне мастака такімі падкрэслена эмацыянальнымі сродкамі сказаць пра сваю трывогу аб будучыні зямлі. Які лёс чакае непаўторныя мясціны? Няўжо яны павінны абязлічыцца і страціць сваё характэрнае дзеля эканамічных і індустрыяльных мэт або проста будучы ахвярай бяздумнага ўсемагутнага чалавека-разбуральніка? Ці не знішчым мы самі сябе, руйнуючы прыроду?

Нават у звычайных, прывычных для нашага вока матывах — лясных сцяжынках, кладкачых праз ручай, высокіх соснах з каржакавата пе-

рапленымі каранямі, малодзенькіх бярозках на полі і г. д. — мастак дасягае вобразнай значнасці, як бы ўздывае вагу бачанага, іх загдаваюю нязвыкласць.

Такія выяўленчыя сродкі мастака найбольш дарэчна будзе назваць рамантызаваным рэалізмам. Гэта дазваляе многае растлумачыць і звязаць пошукі М. Карпука, яго ўсю творчасць з развіццём традыцый беларускага пейзажнага мастацтва XIX — пачатку XX стагоддзя ў сучасных умовах экалогіі. У работах М. Карпука вялікае месца займаюць адлюстраваныя помнікі архітэктуры — «Мірскі замак», «Навагрудак», «Сынкавічы», «Кальвінскі збор у Смаргоні» і г. д. Многія з гэтых помнікаў калісьці малявалі нашы славетныя мастакі-падарожнікі Я. Драздовіч, Н. Орда, Ю. Пешка.

Як бачым, тут існуе таксама павязь пераемнасці, якая ніколі не стане заганнай, старамодай, непатрэбнай у мастацтве нашага часу і будучых пакаленняў, пакуль будучы існаваць адухоўленыя адносіны да помнікаў. Інакш іх вельмі лёгка ператварыць у друз, і павязь парушыцца. Можа таму так часта мастак малюе помнікі, каб не знікалі яны, каб мацавалася наша духоўнасць?

Колькі слоў хочацца сказаць і пра графічныя партрэты М. Карпука. Ён з вялікай сімпатый малюе беларускія народныя тыпы. Гэта апошняе пакаленне сялян, якіх не кранула гарадская «масавая культура» і якія захавалі свой традыцыйны светапогляд хлебарабаў, гаспадароў роднай зямлі, зрас-

ліся з ёю. Але на твары і следы нялёгкага жыццёвага лёсу (хто хоць крыху ведае нашу гісторыю XX стагоддзя, зразумее, праз якія выпрабаванні прайшлі беларусы старэйшага пакалення). Першым твораў гэтай серыі можна лічыць «Партрэт маці», дзе сыноўская любоў злучаецца з амаль фотадакументальнай характарыстыкай.

У апошнія гады персанальныя выстаўкі мастака ўбачылі жыхары Мінска, Гродна, Бабруйска, Брэста, Гомеля, Мазыра, Полацка.

З разуменнем сустрэлі выстаўку яго работ у суседняй Літве жыхары горада Панявежыса, Шаўляя, Шылаля.

У верасні мінулага года па запрашэнню Польскага бюро мастацкіх выставак М. Карпук паказаў свае работы ў Беластоку, дзе яго горада віталі прадстаўнікі Беларускага грамадска-культурнага таварыства, жыхары Беластоцкіны.

Сустрэчы з новымі гледачамі, іх думкі, меркаванні, розныя, часта супрацьлеглыя ацэнкі работ М. Карпука, бясспрэчна, дапамагаюць мастаку ўдасканалваць сваё майстэрства і з вераю ў неабходнасць накіраванай справы працягваць сваю творчую дзейнасць, пачынаць новыя цыклы пейзажаў, партрэтаў, якія мы адкроем для сябе на новых выстаўках. Матэрыялы для гэтага невычэрпныя, іх дае беларуская прырода і людзі роднага краю, арганічна звязаныя з зямлёю, яе гісторыяй і сучаснасцю.

Зрэшты, і для шматлікіх гледачоў, якія хоць калі-небудзь наведалі выстаўку М. Карпука, доўгае аналітычнае знаёмства з яго творами дазваляе перажыць кантакта з прыродай, са сканцэнтраванай узмоцненай сілай яе ўздзеяння. У нашым урбанізаваным свеце гэта не толькі задавальненне пачуццяў настальгіі па яшчэ чыстай, незабруджанай, незнявечанай прыродзе, але і як актуальны сродак духоўнага выхавання эстэтычна развітага чалавека, які добра ўсведамляе бяспечную вартасць роднай зямлі для сябе і сваіх нашчадкаў.

Яўген ШУНЕЙКА.

НА ЗДЫМКАХ: М. КАРПУК з Сакратам ЯНОВІЧАМ падчас адкрыцця сваёй выстаўкі ў Беластоку; работа мастака «Лён».

Фота аўтара.

«ЦВЯТОК РАДЗІМЫ ВАСІЛЬКА»

У Слуцкім гарадскім Доме піянераў і школьнікаў трынаццаць гурткоў, у якіх больш за 200 дзяцей рознага ўзросту вучацца майстэрству вязання, ткацтва, разьбы і роспісу па дрэву, рабоце з саломкай, ільном.

У горадзе вельмі папулярнае ткацтва, якое бярэ свой пачатак з далёкага мінулага. У падручнікі ўвайшоў верш

М. Багдановіча «Слуцкія ткачыкі», напісаны больш за 70 гадоў таму назад. І цяпер гэтыя месцы славяцца тканымі паясамі. Іх выпускаюць на фабрыцы мастацкіх вырабаў. Чвэрць стагоддзя працуе на гэтым прадпрыемстве майстар па ткацтву паясоў Н. Паўлава. У Доме піянераў гэта жанчына 12 гадоў кіравала гуртком ткацтва. Цяпер Ніна

Мікалаеўна перадала калектыў сваёй былой вучаніцы Т. Калядка.

Многія ўдзельнікі гуртка неаднаразова ўзнагароджваліся за ўдзел у рэспубліканскіх выстаўках дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, выстаўцы ў Югаславіі.

Творчым чалавекам тут называюць і Марыю Прывада, якая трэці год кіруе гуртком «Беларускі сувенір». Марыя Міронаўна ведае інтарэсы сваіх юных выхаванцаў і прапануе ім у вольны час выконваць эскізы вырабаў. Такія задан-

ні дапамагаюць выпрацоўваць уяўленне, развіваюць фантазію, настройваюць на стварэнне новых кампазіцый.

Арыгінальнасцю выканання, спалучэннем гамы колераў вызначаюцца работы членаў гурткаў мастацкага вязання, роспісу па дрэву.

Юныя майстры народнай творчасці аформілі куток дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ў дзіцячым садзе. Памятаюць іх і ў Станькаўскай школе-інтэрнаце Дзяржынскага раёна — гурткоўцы перадалі туды лепшыя свае работы.

РЫЦАР ФЕХТАВАННЯ АЛЯКСАНДР РАМАНЬКОЎ

Некалі журналісты ахрысцілі Аляксандра Раманькова «вясковым д'Артаньянам» за тое, што азам фехтавання ён навучыўся, жывучы ў вёсцы Масюкоўшчына, непадалёку ад Мінска, пад кіраўніцтвам школьнага настаўніка Эрнста Асіеўскага, з якім не расстаецца і па сённяшні дзень.

Сёння Аляксандр — шматразовы чэмпіён свету. Упершыню гэтак званне спартсмена заваяваў у 1974 годзе, і многія спецыялісты палічылі, што быць першай рапірай свету Раманькову яшчэ рана. Ды і сам чэмпіён, трымаючы ў руках залаты медаль, не да канца верыў свайму поспеху. Пачуццё няпэўненасці доўга суправаджала Раманькова на першых кроках яго заняткаў фехтаваннем. Вось як ён расказвае пра пачатак свайго спартыўнага біяграфіі:

— Я больш за ўсё баяўся, што трэнер выганіць мяне з секцыі за тое, што я ляўша. Спрабаваў утаіць сваю, як мне тады здавалася, загану. Але аднойчы настаўнік заўважыў, што баскетбольны мяч я лепш кідаю левай рукой, чым правай. Сказаў, што гэта вельмі добра для фехтавальшчыка — быць ляўшой. Сапернікам дадатковая цяжкасць, таму што ляўшы ўсё робяць «не па правілах», як бы ў люстраным адбітку.

Скончыўшы агульнаадукацыйную школу ў Масюкоўшчыне, Аляксандр пераехаў у Мінск, каб вучыцца ў інстытуце фізкультуры, акнуўся ў новае для яго гарадское жыццё. І трапіў у сцены слаўтай беларускай фехтавальнай школы, якую ў розныя гады праславілі чэмпіёны свету і Алімпіяд Таццяна Самусенка і Аляксей Ніканчыкаў, Алена Бялова і Віктар Сідзяк. Калі Раманькоў,

гэты не надта высокі хударлявы юнак, сарамлівы і нерашучы, упершыню з'явіўся ў зале спартклуба «Дынама», дзе трэніраваліся «вялікія», ніхто і думаць не думаў, што прыйшоў будучы рапірыст сусветнага класа.

На першым сваім буйным турніры — першынстве рэспублікі — Раманькоў заняў апошняе месца ў групе юнакоў і ў гарачцы вырашыў тут жа кінуць усё. Асіеўскаму цяжка было даказаць вучню, што перамогі ў таго яшчэ наперадзе.

І сапраўды, праз некалькі месяцаў 20-гадовы Аляксандр,

вечар — буду рыхтавацца да наступнай Алімпіяды.

Але не давялося Аляксандру выйсці на дарожкі Лос-Анджэ-леса. Не па сваёй віне — каманды цэлага шэрагу краін адмовіліся ўдзельнічаць у Гульнях-84. Так што і трэцяя спроба Раманькова падняцца на вяршыню спартыўнага Алімпа аказалася нявыкарыстанай.

І тады Аляксандр сказаў сабе: «Праз чатыры гады — новая Алімпіяда!»

Раманькоў між тым стаў першым у гісторыі сусветных чэмпіянатаў (а яны праводзіцца з 1937 года) рапірыстам, якому

ВЯСКОВЫ Д'АРТАНЬЯН

выйграўшы чэмпіянат СССР, паехаў у Францыю на свой першы сусветны чэмпіянат, дзе, як вы ўжо ведаеце, стаў першым.

— Сезон жа 1975 года, — успамінае Раманькоў, — быў для мяне няўдалым. Пасля маёй, як усім здавалася, выпадковай перамогі на першынстве свету сапернікі сталі змагацца супраць мяне з падвоеным азартам. Так заўсёды бывае. А вось на Алімпіядзе-76 у Манрэалі мне проста не пашанцавала. Выйграў большасць пераадыміпійскіх турніраў. Нядарэмна атрымлівалася і ў галоўным. Пакуль не выйшаў у дадатковым паядынку за залаты медаль (так званым «перабоі») супраць маладога, нікому не вядомага італьянца Фабіа дэль Зота, Прайграў. І тады вырашыў: зраблю ўсё, касцямі лягу, а выйграю наступную, Маскоўскую алімпіяду.

Што ж адбылося ў Маскве летам 1980 года?

Раманькоў зноў не дасягнуў мэты. Раствучы потым:

— На працягу некалькіх год перад маскоўскімі Гульнямі мне ўдавалася перамагчы на самых адказных турнірах. Відаць, занадта многа душэўных сіл патраціў я ў дзесятках, сотнях баёў. І ў маскоўскім алімпійскім турніры раптам адчуў сябе спустошаным. Задуманага не атрымалася, заняў толькі трэцяе месца. Што ж, вырашыў пра сабе, яшчэ не

сцірае напружанне — трэнер і вучань вяртаюцца на зямлю.

Зброя Раманькова — віртуознасць валодання рапірай і хуткасць. Калі яму ўдаецца злучыць адно з другім, выйграць у яго практычна немагчыма. Сапернік папросту не паспявае адказаць на яго няўлоўныя спрынтэрскія атакі, рэагаваць на рызыкаўныя задумы. А рызыкаваць Аляксандр любіць і ўмее. Бывае, што ён пачынае атакаваць насуперак, здавалася б, разумнаму сэнсу, але вырочаюць прыродная хуткасць і вострае пачуццё бою, дыстанцыі. Ён наймаверна хутка абыходзіць на канечнік чужой рапіры, паспяваючы джаціць сам.

Старэйшына савецкіх фехтавальных трэнераў Віталей Аркадзьеў так характарызаваў феномен Раманькова:

— Прыгажосць і тонкасць яго шматступеньчатых хадоў, нават калі ўколу і няма, раз-пораз узнагароджваюцца авацыямі публікі, што ў фехтаванні здараецца нячаста. Разам з тым ён ніколі не дапускае паказухі, размашыстых эфектаў сцэнічных баёў. Ніякай бравяды, нічога лішняга. Пры гэтым яго фехтаванне надвычай агрэсіўнае. Ён ўмее пранікаць у чужыя планы, сам жа пры гэтым застаецца за сямя п'ячэцямі і стварае ўражанне, што партнёр усё робіць не да месца, не-своечасова. А ў гэтым, уласна, і заключаецца вышэйшы сэнс паядынку. Нападзенне Раманькова нават для спецыяліста непрадказальнае.

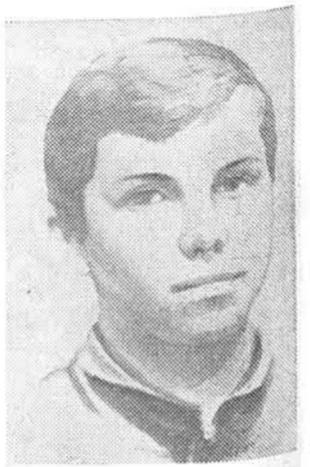
На дарожцы ён бездакорна вытрыманы, ніводнага слова, жэста абурэння, незадаволенасці судзействам. Самае вялікае, што ён можа сабе дазволіць, — іранічны позірк. Сапраўдны рыцар фехтавання.

Не выпадкова, відаць, у 1985 годзе Міжнародная федэрацыя фехтавання (FIE) прысудзіла сваю вышэйшую ўзнагароду — прыз Робера Феерыка — савецкаму рапірысту. Гэты прыз заснаваны ў 1946 годзе ў памяць аб былым генеральным сакратары федэрацыі, які загінуў у барацьбе з фашызмам, і прысуджаецца за мужнасць і высакародства на фехтавальнай дарожцы і ў жыцці.

Так, жыццё Аляксандра Раманькова — у фехтаванні. Скончыўшы інстытут фізкультуры, ён наступіў у аспірантуру. Так што, магчыма, неўзабаве мы пачнем пра Раманькова-трэнера ці Раманькова-вучонага. Але не толькі спортам адзіным жыве чэмпіён. У 1984 годзе ў яго прыбавіліся новыя сямейныя клопаты. У іх з жонкай Тамарай (дарэчы, яна майстар спорту міжнароднага класа па стральбе) з'явілася дачка Алена.

Ігар АБРАЗЦОЎ.
(АПН).

ПРАДСТАУЛЯЕМ ЧЭМПІЕНА

Сяргей МАРТЫНАЎ, майстар спорту міжнароднага класа па кулявой стральбе. Нарадзіўся ў Брэсце. Курсант вышэйшага агульнавайскавага ваеннага палітычнага вучылішча. Чэмпіён IX летняй Спартакіяды народаў СССР, пераможца першынстваў Еўропы, ракардсмен свету.

У вялікі спорт Сяргей Мартынаў прыйшоў вельмі рана і, на думку многіх спецыялістаў, даволі лёгка. На самай справе яму толькі дваццаць, а ўжо заваяваў столькі тытулаў.

Неяк у трэнераў чэмпіёна Э. Яраша і В. Сталірова спыталі, якія найбольш характэрныя якасці яны вылучылі б у свайго вучня. Адна з іх была кароткім: валівы, надзейны, стабільны.

І тут далёка за прыкладамі хадзіць не трэба. Сяргей у свае маладыя гады ўпэўнена ўвайшоў у зборную каманду краіны. Яго вынікі на розных спаборніцтвах не толькі высокія, але часам унікальныя.

Возьмем сёлетні спартыўны сезон. На чэмпіянаце Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту ў стральбе з пневматычнай вінтоўкі ён першым у свеце выбіў 600 ачкоў з 600 магчымых! Паслаў усё кулі ў «дзесятку», дыяметр якой роўны аднаму міліметру.

Што гэты поспех не выпадковы, Сяргей Мартынаў даказвае на міжнародным розыгрышы прызоў газеты «Советский патриот». Ён устанавіў сусветны рэкорд у стральбе ўжо з малакалібернай вінтоўкі: 597 ачкоў.

І вось самы свежы прыклад. У жніўні ў Фінляндыі праходзіла першынство Еўропы сярод юніёраў. Сяргей Мартынаў заваяваў два залатыя і два сярэбраныя медалі.

Хутка Сяргей паедзе на Алімпіяду ў Сеул. І мы спадзяёмся, што і там даб'ецца поспеху.

У Венгрыі прайшлі міжнародныя спаборніцтвы лёгкаатлетаў серыі «Мобіл-Гран-пры». Ігар Астапковіч з Наваполацка тут стаў пераможцам у кіданні молата: 80 метраў 50 сантыметраў.

Два залатыя медалі заваяваў беларускі спартсмен Анатоль Моджар на чэмпіянаце Еўропы па кулявой стральбе, які праходзіў у Фінляндыі. Адна вышэйшая ўзнагарода дасталася і мінчаніну Аляксею Паслову.

Зборная Беларусі па барацьбе прыняла ўдзел у буйным міжнародным турніры памяці польскага спартсмена В. Пытляскага. А. Федарэнка, М. Ях'яеў і С. Дземяшквіч занялі першыя месцы. Сярод прызёраў — К. Тохал і І. Пятрэнка.

Міжнародны турнір па сучаснаму пачыбор'ю на прызы Дзяржтэлерадыё БССР прайшоў у Мінску. У камандным заліку вызначылася зборная СССР-1, а ў асабістым — В. Ягараў і І. Пятрэнка.

Толькі па закінутых шайбах уступілі першае месца хакеісты мінскага «Дынама» сваім маскоўскім аднаклубнікам на ўсесаюзным турніры на прыз часопіса «Пограничник». Адзначым, што трэцяе месца дасталася спартсменам «Прагрэс» — ШВСМ з Гродна.

Зараз усе вядучыя спартсмены краіны ўзмоцнена рыхтуюцца да Алімпійскіх гульняў у Сеуле. Пад кіраўніцтвам старшага трэнера зборнай каманды СССР па бар'ернаму бегу В. Мяснікова на Алімпійскай спартыўнай базе «Стайкі» трэніруюцца бегуны.

На рэспубліканскіх спаборніцтвах па бар'ернаму бегу на 110 метраў, якія нядаўна прайшлі, яго выхаванцы — члены зборнай каманды краіны майстры спорту міжнароднага класа Уладзімір Шышкін і Ігар Казанаў паказалі вельмі высокія вынікі. Уладзімір прабег дыстанцыю за 13 секунд, а Ігар уступіў яму ўсяго адну дзесятую секунды. Гэта пакуль лепшыя вынікі ў краіне.

НА ЗДЫМКУ: беларускія бар'ерысты рыхтуюцца да стартаў (злева направа) У. ШЫШКІН, А. СУХАРАВА, І. КАЗАНАЎ, Ж. ГУРБАНАВА, трэнер каманды В. МЯС-НІКОЎ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
МІНСК-5, ЛЕНІНСКІ
ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80, 33-03-15,
33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва Зак. № 1208.